

Tule
Meiega!

Keskerakonna ministrid peavad üle Eesti seminare teemal "Keskerakond valitsuses".
Tule kuulama ja arutlema, mida ja kuidas Keskerakond siis ikkagi valitsuses teeb.

MUSTAMÄE 11.03.2017 kell 14 Kultuurikeskus Kaja. Haridusminister **Mailis Reps** ja riigihalduse minister **Mihhail Korb**
PÄRNU LINN 12.03.2017 kell 14 Viiking spa hotell. Majandusminister **Kadri Simson** ja peaminister **Jüri Ratas**

Üritus on tasuta! Info: 627 3460

Hind 0,78 €

KESKNAÄDAL

ISSN 1406-9083

9 771406 908009

Ilmub aastast 1999

Nr 8 (1039) 1. märts 2017

RAHVA POLIITIKALEHT

Veebruarirevolutsioon 100

Venelaste hinnangud 1917. aasta veebruarirevolutsioonile on jätkuvalt äärmiselt vastuolulised, kuid eestlaste jaoks oli see ajalooline pööre kahtlemata positiivsete tagajärgedega.

ANDRES LAIAPEA
vaatleja

2. märtsil (ukj. 15. märtsil) 1917 kirjutas tsaar Nikolai II rahva rahulolematuse survele alla troonist loobumise aktile. Teda selleks veennud Riigiduuma liikmed olid juba leppinud sotsialistidega kokku Ajutise Valitsuse moodustamises, kuid ei soovinud tegelikult monarhia kaotamist. Ebapopulaarne tsaar tuli ohverdada, et ära hoida puhkenud rahutuste kasvamine täiemahuliseks revolutsiooniks ja kodusõjaks, aga plaan nägi ette, et Nikolai II loobub troonist tsarevits Alekssei kasuks, kelle nimel hakkab regendina valitsema tema onu Mihhail. Kui Nikolai otsustas viimasel hetkel oma poja mängust välja jätta, siis lõi see kaardid segi. Mihhail ei võtnud trooni vastu, ning Romanovite dünastia, kes oli valitsenud Venemaal üle kolmesaja aasta, varises põrmu.

Venemaa kaose veerel

Aleksandr Kerenski ja teised sotsialistid juubeldasid, kuid liberaalid üritasid kindlustada võimu legitiimsust. Kadettide juht Pavel Miljukov kutsus pärast välisministriks saamist enda juurde Prantsusmaa, Inglismaa ja Itaalia suursaadikud. Prantsuse suursaadik Maurice Paléologue pani selle koostumise detailselt kirja oma päevaraamatusse, mis on ilmunud ka eesti keeles.

“Me ei tahtnud seda revolutsiooni sõjaajal, me ei näinud seda isegi ette: kõik toimus väljaspool meie tahtmist, tsaarivalitsuse süü läbi,” rääkis Miljukov. “Nüüd on küsimus selles, et päästa Venemaa ja jätkata sõda võiduka lõpuni. Kuid rahva kired on nii üles ärritatud ja olukord nii kohutavalt raske, et peame viivitamatult mingil moel rahustama rahvuslikku südametunnistust.”

Miljukov rääkis, et Romanovite dünastia on küll sisuliselt langenud, aga juriidiliselt on Venemaa riigikorda võimeline muutma ainult Asutav Kogu.

Ta ütles, et uus valitsus üritab koondada enda kätte kogu täidesaatva võimu, sealhulgas kõrgeima võimu, ega ole järelikult vastutav ka duuma ees. Kui Paléologue küsis seepeale, kas nad said oma võimu revolutsioonilt, selgitas Miljukov: “Ei, me saime ja pärisime ta suurvürst Mihhaililt, kes andis

EESTLASTE MEELEAVALDUS PETROGRADIS. Veebruarirevolutsiooni järel võis näha kõrvuti lehvimas sinimustvalgeid ja punaseid lippe, aga juba sama aasta sügisel läksid nende teed lahku. Foto: <https://project1917.ru>

selle meile üle oma loobumisaktiga.” “Need juriidilised kahtlused näitavad mulle, millist muret ja rahutust tekitab uue korra “möödukatele” juhtidele, nagu on Rodzjanko, Lvov, Gutškov ja Miljukov ise, mõte rikkuda monarhist õigust,” kommenteeris Prantsuse suursaadik oma päevaraamatus. “Revolutsioonide hariliku käigu kohaselt tunnevad nad õigupoolest juba end voolule alla jäävat ja küsivad endalt hirmuga, mis saab neist homme.”

1917. aasta sündmustest Venemaal saab väga huvitava pildi veebilehe

<https://project1917.ru> kaudu. Seal saab tutvuda päev-päevalt saja aasta eest juhtunuga nii nagu seda nägid toonaste sündmuste kaasaegsed – avaldatakse katkendeid kirjadest, päevikutest, ametlikest dokumentidest, stenogrammidest ja mitmesugustest muudest materjalidest.

100 aastat hiljem

Levada Keskuse hiljutise uuringu kohaselt ei ole ligi kolmandik Venemaa tänastest elanikest mitte kunagi mõelnud selle peale, kas monarhia kokkuvarisemine oli riigile hea või halb.

Vaid 13% vastajatest uskus, et see oli maa arengus edasiviiv samm. 21% oli veendunud, et see viis Venemaa oma rahvusliku ja riikliku hiilguse kaotamise teele. 23% leidis, et monarhia kokkuvarisemise positiivsed ja negatiivsed tagajärjed tühistavad üksteist. Tagantjärele omandavad sellised sündmused inimeste silmis sageli teistsuguse tähenduse kui toimumisaajal, sest hiljem on ju teada, mis neile järgnes. Tänapäeval on 45% venemaalastest seisukohal, et 1917. aasta veebruarirevolutsioon ei omanud eraldivõetuna mingit tähtsust – see oli vaid esimene,

ettevalmistav etapp oktoobrirevolutsioonist. 21% uskus küll, et see avas tee Venemaa kodanlik-demokraatlikuks arenguks, mis võinuks muuta selle täpselt samasuguseks nagu teised Euroopa riigid, aga samas oli kõigest 11% tõesti veendunud, et kui poleks järgnenud oktoobrirevolutsiooni, oleks Venemaa praegu maailma kõige arenenumate riikide hulgas. Venelaste hinnang veebruarirevolutsioonile sõltub seega ka hinnangust oktoobrirevolutsioonile.

Loe edasi lk 3

JUHTKIRI

Tallinn kui edu sümbol

JENS RAEVALD
TÜ ajalooüliõpilane,
KE Jõgeva büroo referent

Pange tähele: ükski riigiasutus, mida praegu plaanitakse pealinnast välja viia, uude asupaika ei jõua. Hea küll, võib-olla üks jõuab. Aga seegi poolenisti ja Tartusse. Eriti kindlasti ei jõua nad Tallinnast välja, kui operatsiooni "kondiproov" Sisekaitseakadeemia näol läbi kukub. Juba on tõusnud ja tõuseb veel taevani hädakisa, kuidas lollid poliitikud ametnikke ja muid tarku inimesi kiusavad, neid täiesti põhjendamata kombel põllule saates.

Osa poliitikutid asub veel kavalasti ka ise neid regionaalpoliitilisi kaalutlusi pihuks ja põrmuks tegema, mõni isegi omaenda erakonna põhiliini vastaselt. Ajakirjanikud lajutavad käsi, ametnikud kurdavad. Eesti riik on ilmselgelt asunud valele kursile, ja viimasel hetkel hakkab reformi läbi viivatele poliitikutele tunduma, et kui nad jätkavad, on nende endi populaarsus ohus, ja ainukesed, kes seda reformi tahavad, on nemad ise, kui sedagi.

MÜÜT. Kohalikud uutest asutustest mingit kasu ei saa. Inimesed lahkuvad nädalavahetusel Tallinnasse, ja kohapealne kontingent on täpselt samuti töötä kui enne. Selle asemel võiks ehitada uut taristut teede näol ja teha soodustusi ettevõtlusele. Vaidleksin vastu. Mis kasu on uhkest neljarealisest teest, kui sealkandis ei ela kedagi? Ja kui elabki, siis pole tal raha auto pidamiseks. Unustatakse, et 70–80% moodsa majanduse tööhõivest ja koguproduktist annabki teenindus, mitte tehased. Provintsilinnade põhiprobleemiks on n-õ valgekraeliste töökohtade puudus. Vabrikutööd leiab hea mees praegu. Aga kes teab kui kaua on vanemad juba lastele rääkinud, et tehases töötavad vaid lupardid; tegijad istuvad kontoris. Lisaks tarvitab saabunud tööjõud mitmesuguseid teenuseid, mida kohalikud edukalt pakkuda suudavad.

KESKMÖTE: Ma kahtlustan, et enamik mis iganes riigiameti Tallinnas asuvatest töötajatest on pealinnas esimese põlvkonna sisserännanud.

Tõsi ta on, eks asutuse kolimise käigus ikka ole raskusi seoses töötajaskonna vahetumisega. Aga kõik tööjõuressursid ei asugi (veel) Tallinnas. Ma kahtlustan, et enamik mis iganes riigiameti Tallinnas asuvatest töötajatest on pealinnas esimese põlvkonna sisserännanud. Need töötajad on Tallinna saabunud nende töökohtade pärast, mitte seal eluaga olemas olnud.

Tallinn, veel parem välismaa, näiteks London, on paljude inimestes edu sümboliks. Mõnigi ajakirjanik, poliitik või muidu härra on ise provintsist pärit, ja kuidas sa siis ikka oma elu ebaedukaks pead. Ei ole lihtne endale tunnustada, et klassivend või -õde, kes kodukanti maha jäi ja teenib sinust ehk pisut vähemgi, on erinevalt sinust oma maja saanud ajal, kui sina alles arvad, kui palju kuluks kahetoalise korteri pangalaenuga ostmiseks, või on neil juba lapsed, kui sul elukaaslastki veel pole. Edu ongi Tallinn. Mitte Tallinnas olemine, vaid linn ise.

Väidetavalt olevat nõukogude võimu ebasümpaatia üheks põhjuseks talurahva suhtes olnud tsaririigi töölistes levinud suhtumine, et kuna neil on õnnestunud külast, sest „põrguaugust“ pääseda, siis nüüd tulebki allesjäänud maainimesed „päästa“ neid linna tuues. Ilmselt mõnigi „edukas“ pealinlane tunneb oma maalejäänud kaasmaalastele kaasa, et neil pole õnnestunud „kolkast välja murda“. Parafraaseerides klassikat: „Te olete küll matsid, aga ikkagi inimesed!“

Aastakümneid on inimesed kodu maha jätanud ja Tallinnasse tööle läinud, sest neil ei ole oma valdkonnas lähemal väljundit. Aga seda paljud ei märka. Tuuakse näiteks, kuidas Ida-Virumaale läinud spetsialistid nädalavahetuseks pere juurde koju sõidavad. Aga kuhu suunduvad igal reedeõhtul tuhanded inimesed Tallinnast? Koju, pere juurde!

Eriti küünilisena on meelde jäänud ühe Vikerraadios esinenud „eksperdi“ seisukoht, et asutuste Tallinnast väljakolimise on ebaefektiivne. Kuna korralike transpordiolude korral ei peagi provintsist pealinna tööle käijad linna kolima, siis lahendaks regionaalprobleemid provintsis elav, kuid Tallinnas käiv tööjõud. Kui need transpordiolud nii head on (või selleks saavad), mis siis takistab Tallinna inimesi provintsis tööl käimast?

Uusk, et riiklike ametite keskkontorite või üldse valgekraeliste töökohtade välja viimine pealinnast on mõttetu, ühendab meid vana hea idanaabriga (mitte Rootsiga), kus Moskva pindala laiendatakse, kuna kõik härrad ei mahu enam senisesse linna ära. Samas kui mõni rajoon on kaotanud saja aasta jooksul 80–90% elanikkonnast. Aga eks seda, et Uus Põhjamaa hingab endiste liiduvabariikidega samas vaimes rütmis, on näha teisteski poliitilistes küsimustes (näiteks vastuseisus astmelisele tulemaksule).

KESKNÄDAL

Aadress: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5

Tellimine ja levi: 6 177 717

Üldtelefon ja email: 6 274 583 kesknadal@kesknadal.ee

Peatoimetaja Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 573

Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Vale meedia?

Möödunud nädalatel paljastus ilmekalt Eesti peavoolumeedia kahepalgelisus.

Meie haridus- ja teadusminister Mailis Reps (pildil) sai võtta uudisteagentuurile *Sputnik* antud intervjuu eest, aga Donald Trumpi administratsioonile heideti ette otsust mitte lasta Valge Maja pressikonverentsile väljaandeid, mis on USA praeguse presidendi suhtes vaenulikult meelestatud. Võimalik, et osa ennast ise uhkelt pärisajakirjanikeks või meediaekspertideks kuulutanuid hakkab sellise võrdluse peale protesteerima, väites, et ühel juhul on tegemist vanade ja auväärsete väljaannetega, aga teisel juhul välisriigi propagandakanaliga. Fakt on siiski see, et kui võrrelda nende meediakanalite sisu, suhtuvad valimistel demokraate avalikult toetanud *CNN* ja *New York Times* oma riigi presidendisse selgelt vaenulikumalt kui *Sputnik* meie riigisse. Viimased uudised Eestist põhinevad ju peamiselt ametiasutuste pressiteadetele.

Loomulikult on iga poliitiku enda otsustada, milliste väljaannetega ta suhtleb. Eesti peavoolumeedia võib ju mõnikord kas ebaprofessionaalsusest või tahtlikult moonutada ja väärtõlgendada inimeste sõnu veel hul-

lemini kui Vene propagandakanalid ja paljude peavooluajakirjanike poolt sageli kritiseeritav nn. alternatiivmeedia (Telegram, Objektivi jms.). Seetõttu oleks ka näiteks keskerakondlastel täielik õigus loobuda suhtlemast Keskerakonna suhtes vaenulikult meelestatud meediagruppide, näiteks Postimehe töötajatega.

Mõistlikum on seda siiski mitte teha. Taavi Rõivas (Reformierakond) tegi peaministrina vea, kui lasi valitsuse pressikonverentsilt välja lüüa Tallinna TV reporterid. Donald Trumpi administratsioon teeb vea, kui teeb sama teda vaenava peavoolumeedia esindajatega. Ja Eesti poliitikud teevad kindlasti vea siis, kui loobuvad suhtlemast venekeelsete ja -meelsete meediakanalitega, sest ainus viis nende infokanalite lugejate, kuulajate ja vaatajateni jõuda on just nende kanalite endi kaudu. Kuna eestlaste katsed üles ehitada endale sobivat venekeelset meediat on paljuski ebaõnnestunud (Postimees sulges eelmisel aastal venekeelsed paberlehed ja ETV+ ei ole jätkuvalt kuigi vaadatav), peavad Eesti poliitikud suhtlema ikkagi ka Vene meediakanalitega, et üldse kuidagi jõuda kohaliku venekeelse publikuni. Selline on paraku reaalsus.

Kümme aastat Reformi juhtimisel Euroopa viie vaeseima hulgas

Laupäeval, 4. märtsil möödub 10 aastat päevast, kui Reformierakond võitis Andrus Ansipi (pildil) juhtimisel esmakordselt valimised ja taasmoodustas valitsuse. Tookord heideti valitsusest välja Keskerakond ja Rahvaliit, ning võeti asemele Toomas Hendrik Ilvest presidendiks valida aidanud SDE ja IRL.

Ilves oli reformierakondliku valitsuse garant ja sellele ametikohale enda soosiku saamata jäämine viis mullu sügisel valitsuspöördeni, milles väiksemad osapooled ennetasid „kolmandat muhku“ (Kalev Kallo määratlus) ehk järjekordset väljavahetamist.

Peaministrina läks Andrus Ansip 2007. aasta märtsivalimistele utopistliku lubadusega „Viime Eesti viie jõukama Euroopa riigi hulka!“. Tegelikult oli ostujõu tipp 2009. aastal, kui see küündis 77,3 protsendini EL-i keskmisest (2015. aastal 75,2%), ja olimegi jätkuvalt viie vaeseima seas. Pärast üheaastast eksperimenteerimist majandusega tuligi masu, koos rekordilise tööpuudusega ja selle järgnenud väljarändamisega. Isegi Andrus Ansip ise läks tööle välismaale – riiki, mis kuulub rikkaimate kümnesse. Majan-

slangust ei toimunud näiteks aga teises Ida-Euroopa riigis, Eestist mitte kuigi kaugel asuvas Poolas.

Kümme aastat tagasi võideti valimised esmakordselt e-valimiste kaasabil, ja selle varal jäigi Reformierakond valimistel head tulemust saavutama. Valimiskampanias õppis Reformierakond hirmutama „vene kaardiga“ ja Edgar Savisaarega ning tegi esimesed halvustavad võrdlusreklaamid.

„Reformierakond on olnud võimu juures viimased 17 aastat ning vastutab otseselt tänase seisaku eest. Nad on muutunud riigiparteiks, kes ei kujuta alternatiivseid lahendusi enam ette. Nende ainsaks võtteks ongi jäänud hirmutamine, mis enam tõsiseltvõetav ei ole,“ ütles Keskerakonna aseesimees Kadri Simson möödunud aasta lõpul Delfile.

Tänu pikki aastaid kestnud machiavellilikele süüdimatutele tegudele on Reformierakond end tõenäoliselt pikaks ajaks opositsiooni mänginud. Eesti rahvas saab natuke aega kergemalt hingata ega pea taluma oravate põrassusi.

HIIBUSE NÄDAL

Haldusreformi käigus sündiva Jõgeva valla tee valimisvõidule algas Õuna puhketalust

Haldusreform ergutab tihedamale koostööle ka erakondade liikmeid ja nende mõttekaaslasi. Piibe maantee ääres paiknevasse turismi- ja toitlustusettevõttesse Õuna Puhketalu kogunesid Jõgeva linna, Jõgeva valla, Palamuse valla ja Torma valla keskerakondlased ning nende toetajad, et moodustada Keskerakonna osakond haldusmuudatuse tagajärjel loodavas Jõgeva vallas.

JAAN LUKAS
Jõgevamaa ajakirjanik

Jõgeva abivallavanema Vello Luki ettepanekul valiti ühehäälselt osakonna esimeheks Aare Olgo. Tema on ka valimisnimekirja esinumber sätisestel kohalike volikogude valimistel. Olgo märkis, et arvestades elanike arvu (peaaegu 14 000) ja territooriumi suurust on tulevasel Jõgeva vallas märkimisväärne tähtsus nii tänase Jõgevamaa kui ka kogu Eesti Vabariigi arengus. „Ajaloosises mõttes oleme Tartu rahu sõlmimise eestvedaja Jaan Poska koduvald. Uues vallas paiknevad rahvusvaheliselt tuntud teadusasutus Eesti Taimekasvatuse Instituut, Luua Metsanduskool ning palju teisi edukaid õppeasutusi ja ettevõtteid.“

Loodetakse head hääldesaaki

Jõgeva vallas valitakse 27-liikmeline volikogu. „Meie eesmärk on valimised võita. Väga heaks tulemuseks on 14 kohta, kuid rahule jääksime ka 10–12 kohaga. Jõgeva linnas ja Jõgeva vallas on väga tugevad Keskerakonna osakonnad, kelle vahel on olnud pikaajaline tõhus koostöö.“

Nüüd on meie valimisnimekirjas väärikaid inimesi ja tunnustatud tegijaid ka Torma ja Palamuse vallast. Võimalik, et oma valimisprogrammi laenama ka mõne hea mõtte Torma ja Palamuse suurmeestelt Carl Robert Jakobsonilt ja Oskar Lutsult, ütles Olgo, kes oli 2013. aasta sätisest kuni 2016. aasta suveni Jõgeva linnapea, praegu aga on vallavanem Tartumaal Laeva vallas. „Kindlasti kuulub meie valimisnimekirja palju inimesi, kes pole ühegi partei nimekirjas, kuid hoolivad oma valla heast käekäigust. Oleme väga huvitatud ja teeme kõik selleks, et meie nimekirjast pääseksid vallavolikogusse esindajad kõigist neljast ühinenud omavalitsusest,“ lisas ta. Mõnedki Keskerakonna toetajad astusid Õuna puhketalus erakonna liikmeks.

„Oleme kokku leppinud, et meie valimisnimekirjas kuulub teine koht Jõgeva valla, kolmas Palamuse valla ja neljas Torma valla esindajale. Hea, et igast vallast on nimekirjaga ühinenud ka mitmeid tarku ja töökaid naisi,“ ütles Jõgeva linnavolikogu Keskerakonna fraktsiooni esimees Heli Raevald.

Hiljuti Jõgeva sotsiaalkeskuse Elukaar juhatajaks tagasi valituna ta usub, et suuremas omavalitsuses on ehk reaalsemad võimalused saada 20 aastat tagasi valminud sotsiaalasutusele juurdeehitus.

Olgo sõnul on kõige olulisem, et tulevasel Jõgeva vallas tekiks elanike ühtsustunne ja moodustuks nendevaheline sünergia, koostöövalmidus ja tahe ühiselt arendada omavalitsust. Kindlasti on vaja hoida ja arendada valla haridus- ja kultuuriasutuste võrku, sotsiaal- ning tervishoiusüsteemi ja teisi struktuure, ütles omavalitsustegelane, kes valimised korraldab, et valimised korraldada vastutuse vallavanemana või vallavolikogu esimehena.

Mõneti hiljem saabus koosolekule Jõgeva linnavolikogu liige ja eelmine abilinnapea Ants Prii. Ta tuli linnavolikogu istungilt ja teatas, et senise abilinnapea asemele sai ühehäälselt abilinnapeaks valitud kauaaegne omavalitsustegelane ja Riigikoguski töötanud Mati Kepp. „Eks tarku ja realistlikult mõtlemaid inimesi on igas erakonnas,

TEEVAD TÖÖD SÜDAMEGA: Jõgeva endine linnapea Aare Olgo ja Jõgeva sotsiaalkeskuse Elukaar juhataja Heli Raevald mõne aasta tagusel pildil sotsiaalkeskust laiendamas.

ja sotside leeris on selleks kindlasti Kepp,“ arvas Aare Olgo.

Jõgeval seisab ees suur juubel

Jõgeva abivallavanem Vello Lukk kutsus praeguste naaberomavalitsuste rahvast osalema Jõgeva valla 150. aastapäeva pidustustel, mille kulminatsioon on tänava suvel.

Keskerakonda kuuluv SA Jõgeva Haigla juhataja ja ühiskonna-analüütik Peep Põdder esitas lühietekande kaasaegse valimiskampaania läbiviimisest.

Oluliseks peeti ka kohtumisi Jõgeva-kandis elava venekeelse kogukonna liikmetega. Keskerakonna Jõgeva valla osakonna aseesimeesteks kinnitati Aare Olgo ettepanekul Heli Raevald Jõgeva linnast, Vello Lukk Jõgeva vallast, Ülo Kuusk Palamuse vallast ja Urmas Priks Torma vallast.

„Pingelist mõtlemist ja kaalutletud otsustamist nõudvaks koosolekuks andis hea õhustiku Õuna puhketalu, mille perenaise Liilia Mandri tagatud hubane

miljöö ja tasemel teenindamine loovad igati soodsa pinnase vastutustundlike nõupidamiste korraldamiseks,“ arvas Aare Olgo. „Valimispäeva, 15. oktoobri eel kohtume veel korduvalt, et koguda häid ideid, lahata probleeme ja leida neile lahendusi.“

Ka Liilia Mandri kandideerib Jõgeva vallavolikogusse. Turismiettevõtjana loodab ta, et selles valdkonnas tegutsejad hakkavad suures vallas rohkem koostööd tegema ja ühiselt lahendusi otsima.

Veebruarirevolutsioon 100

Algus esilehel

Ühtede silmis oligi see suur sotsialistlik revolutsioon, nagu väitsid bolševikud ise, millega loodi esimene töölise ja talurahva riik maailmas, kuid teised näevad selles riigipöört, mis viis Venemaa hävinguni. Paljude arvates oli veebruarirevolutsioon esimene samm selles suunas.

Ilmselge on see, et uut veebruarirevolutsiooni venelased ei oota. Seda näitas küsitlus, kus paluti hinnata sedagi, millal oli viimase saja aasta jooksul Venemaal kõige parem elada. 32% märkis, et kõige parem elu on praegu, Putini ajal. 29% hindas kõrgemalt Brežnevi aega.

Eestis võib see tunduda naljakas, sest siin on harjutud pidama seda stagnaajaks, aga venelastele seostub see rohkem suhtelise heaolu ja stabiilsusega. Kõige madalamalt hinnati seal Jeltsini aega (1%) ja sellele eelnenud perestroika't (2%), aega, mis meile seostub laulva revolutsiooni ja iseseisvuse taastamisega, aga neile majandusliku ja geopoliitilise kollapsiga.

Eesti võitis

Eestlastele avas 1917. aasta veebruarirevolutsioon seevastu ajalooliste võimaluste ukse, kust kohe ka sisse mindi. Kuna uus valitsus tuli Venemaal võimule rahutuste lainel ega saanud toetuda enam monarhia Jumalast antud autoriteedile, siis pidi see kodanike silmis legitiimsuse säilitamiseks senisest veelgi enam arvestama tänavatelt kostvate nõudmistega, sest oleks muidu samuti langenud,

nagu sügisel lõpuks juhtuski, kui bolševikud rahva tahtele apelleerides kogu võimu enda kätte haarasid.

Oktoobrirevolutsioon viis ka eestlased venetapusejani, kuid enne seda võideldi koos ühise asja eest. 1917. aasta märtsis toimus Peterburis suur eestlaste meeleavaldus, millega avaldati toetust eestlaste asuala ühendamisele üheks kubermanguks. Meeleavaldusel, millest võttis osa umbes 40 000 inimest, marssisid teiste hulgas täisrelvastuses eesti sõdurid. Kõige ees oli suure sinimustvalge lipuga bolševik Artur Vallner, üks meeleavalduse peamisi korraldajaid, kellest hiljem sai koguni Eestimaa Kubermangu Ajutise Maanõukogu esimene esimees.

Eestlaste nõudmised täideti, ning sellega loodi eeldused ka Eesti Vabariigi sünniks. Eesti Maapäeva Vanemate Kogu, mis kuulutas Eesti 1918. aasta 24. veebruaril iseseisvaks demokraatlikuks vabariigiks, ei kukkunud ju taevast alla, vaid kandis endas seda institutsionaalset ja õiguslikku järjepidevust, mis tulenes veebruarirevolutsioonist.

Ja kui lähtuda Miljukovi käsitlusest, mille kohaselt Venemaa Ajutine Valitsus tugines mitte revolutsioonile, vaid sai oma võimu viimaselt tsaarilt, siis saab luua koguni teoreetilise konstruktsiooni, mille kohaselt Eesti Vabariik on tsaaririigi järglane, aga tänane Venemaa ei ole, sest vahele tuli oktoobrirevolutsioon, mis katkestas riigi õigusliku järjepidevuse.

Andres Laiapää

Sajanda aastapäeva eelproov

President Kersti Kaljulaid (pildil) uusi rituaale vabariigi 99. aastapäevaks ei algatanud, täideti varasemate aastate traditsioone.

Eesti iseseisvus kuulutati välja 23. veebruaril 1918 Pärnus, rahvale manifesti ettelugemisega „Endla“ teatri rõdult. Päev hiljem kordus see Tallinnas Eesti Panga ruumides – valitud väikesearuulisele publikule. Pärnu ei saanud pealinnaks, sest asus Liivimaa äärel ja riigivõim valitses Tallinnast Toompealt. Kuid alternatiivne aastapäeva tähistamine on levinud. Paarkümmend aastat tagasi oli aastapäeval vaid kolm rituaali: hommikul Toompeal lipu heiskamine, keskpäeval paraad, õhtul eliidi kogunemine presidendi vastuvõtule.

Hiljutiste traditsioonide hulka kuulub peaministri kõne 23. veebruaril Tartus „Vanemuises“, kus oli varem pealinna ja Tartu reformierakondlaste kokkutulek, kuid mis hiljutise võimupöördega kaotas senise sisu. Peaministri kõne võib edaspidi peetud saada ka muudes linnades, näiteks Pärnus.

Hiljutine traditsioon on pärgade asetamine Vabadussõja võidusamba jalamile. See on peaministri võimalus pidada kõnet 24. veebruaril, kuid samuti teiste poliitikutele võimalus teleülekanne kaudu jõuda inimesteni. Hiljutiste traditsioonide hulka kuulub ka vabariigi aastapäeval tõrvikutega rongkäik, mille on endaga seostanud EKRE. Samuti kirikus vaestele toidu jagamine, mis varem toimus vaid jõuludega seoses ja oli ühes kirikus IRL-i poliitiku Riina Solmani etteaste. Uute rituaalide hulka kuulub televisiooniülekanne autasude kätteandmisest presidendi poolt.

Presidendilt sai ainsa tegevpoliitiku ordeni Taavi Rõivas, ja seda on põhjendatud alternatiivse loogikaga, et ilma tema suutmatusest valida Reformierakonna kolme presidendikandidaadi seast välja üks ning

teised valitsusparteid IRL ja SDE tema toetuseks koondada, nagu toimus Toomas Hendrik Ilvese presidendiks valimisega 2006. aastal, poleks Kersti Kaljulaid üleüldse presidendiks saanudki. Rõivas ei teinud Eestile presidenti ja kaotas seejärel peaministriamet, mille puhul lohutuseks saigi ordeni. Juba mitu nädalat enne 99. aastapäeva kättejõudmist hakati ETV kanalil näitama teleklippe, milles esinenud tuntud inimesed kutsusid tähistama Eesti Vabariigi 100. aastapäeva. Aastaid tagasi tähistas Eesti Vabariik terve aasta erinevate sündmustega ka 90. aastapäeva, kuid selle tunnusooneks sai sõna *masu* käibeletulek. Meist pikema

ja katkematu iseseisvusega soomlased tähistavad omi 100. aastapäevi tagasihoidlikult, kutsudes inimesi panema lindudele miljon pesakasti. Soomes on pidulikule vastuvõtule kutsutute rivi lõpus ametiaja lõpetanud presidendid Mauno Koivisto, Martti Ahtisaari ja Tarja Halonen.

Eesti aastapäevad kipuvad olema eliidikesksed ja veel on aega leida järgmiseks aastapäevaks tegevusi, milles rahvas saaks enam kaasa lüüa.

Kn

Parempoolsuse pankrot

“Kõik lootus jätke, astudes siit sisse.” (Dante „Põrgu“ III–9)

Eesti ja maailma valusaimaks probleemiks on tõusnud ebavõrdsus. See on Eestis EL-i suurimaid (sissetulekute Gini koefitsient 0,36) ning samal ajal on sotsiaalkulud (15% SKT-st) ja tervisenäitajad kehvamate hulgas (2013. a andmed). Maksulangetuste tõttu jääb arstiabi puudu aastas 76 miljonit eurot, mis ohustab inimese õigust elule.

KARL LUST
pensionär

Kuna, erinevalt ENSV aegadest, on Eestis iive praegu negatiivne, tuleks igal aastal sisse tuua niipalju inimesi, et katta tööealiste inimeste kahanemist – 2040. aastani väheneb tööealiste inimeste arv igal aastal 3650 võrra. Majandus ei arene. Puuduvad ideed ja eetika.

Kapitalistlikus süsteemis võimutseb egoistlik ülekohtus piiramatu, sest omakasu pühitseb iga abinõu. Inimese asend ühiskonnas ei tulene tema võimetest, töökestusest ega kõlblusest, vaid jultumusest elada kaasainimeste töö arvelt, kirjutas silmapaiste teoloog Elmar Salumaa 1958. aastal. Varade koondumine väheste kätte – 62 kõige rikkamale kuulub sama palju kui poolele maakera rahvastikust – sunnib ülejäänuid oma tööjõudu odavalt müüma, s.t neile on tekitatud kahju. Parempoolsed ei taha tunnustada, et väärtusi loob peamiselt töö, mitte selle viljade omastamine, ning et ühiskond peab panustama tööjõu taastootmisse.

Lihtsameelsed ameeriklased jäid uskuma Ronald Reagani juttu, et madalad maksud jätavad rohkem raha kätte. Kõige rikkama ühe protsendiga, kes ei töötanud, see nii läks; üheksa protsendi seis jäi heal juhul samaks, kuid 90 protsenti kaotas, vaatamata pingutustele edasi püüda. Nagu Thomas Friedman prognoosis, viisid kallimad teenused, sh eluase, transport, haridus ja arstiabi, sedavõrd palju raha pere eelarvest välja, et inimene peab lakkamatult muretsema, kuidas ots-otsaga kokku tulla. Neile inimestele mõeldud edu- ja eneseabiõpikud on ka Eestis hea turu leidnud.

Sotsiaalne ebavõrdsus jätab oma ohvrid ilma elamisväärsuse peetavast elust ja eneseteostuse vabadusest (J. Stieglitz). Isegi võimalusest olla täiel määral inimene (A. Sen, G. Therborn). Vaesus ja ilmajätus võtab võimaluse oma olukorda ise parandada, tingib valed valikud (S. Mullainathan, E. Shafir) ja sünnitab antisotsiaalset käitumist. Kaob initsiatiiv ja teotah, soov enda ja teiste eest hoolitseda. Seepärast määrab Gini koefitsient ühiskondlike tõbede hulga ja sügavuse rohkem kui SKT per capita (Stieglitz). Ressursside parempoolne maksustamine karistab elu, tööd ja vaesust ning tekitab tõrjutust. Rikkamad saavad niigi suurema ja kallima osa ühishüvedest, Eestis näiteks maksumaksja rahastatud riik-

liku lennukompanii teenuseid kasutades, mida vaesed teha ei jõua. Kelle taskust tuleb teede ehituseks ja korrashoiuks vaja minev raha, kui meil, ainsana EL-i liikmetest, puudub automaks? Ettevõtete olukord turul on väga ebavõrdne. Tulumaksu taastamine ei tõstaks toodangu hinda, vaid pigem tootlikkust. Kuna ühiskonna rikkus eriti ei suurene, käib võitlus selle ümberjagamise nimel.

Sõjajärgne heoluriik rahuldab kõigi oma kodanike vajadused, mis võimaldas neil riigi, rahva ja kaasinimeste huve enda omadest kõrgemale seada ning murelt pühenduda kõrgetele väärtustele, sh eneseloole. Majandus kasvas 4% aastas, iive püsis positiivne ning inimesed olid õnnelikud ja vabad.

Tänu sotsiaaldemokraatiale on Põhjamaade majandus läbi kogu lähiajaloo konkurentsivõimelisena olnud tõusuteel ja rahvastik on kasvanud. Euroopa parima heolulunde tagab meie omast kaks korda kõrgem sotsiaalkulutuste osakaal (30% SKT-st). Eesti kuulub koos Venemaa, Ukraina ja Valgevenega nende riikide hulka, mille rahvale on esmasteks ellujäämisväärtused (R. Inglehart) ja EL-i lagunemise korral võime veel SRÜ-s kokku saada. Vabadusest pole kohane rääkida, kuni püsib mure argielulise toimetuleku pärast.

Sotsiaalse turvatunde puudumine koos kõrgete riskidega on Eestist heoluriikidesse viinud vähemalt 100 000 kaasmaalast. Kokku on iseseisvuse taastamise järel meie elanikkond vähenenud ca veerand miljoni inimese võrra, ja parempoolse poliitika jätkudes oleme üksikord rahvusvähemus omal maal. Reformierakond viis rikkaste huvides ellu poliitikat, mida sümboliseerib tsiviliseeritud riigile sobimatu ühetaoline tulumaks. Sellega kuulume idaslaavi, mitte aga euroopalikku kultuuriruumi, kus solidaarsus ja võrdsus on koos vabadusega võrdsed alusväärtused.

Kommunismiehitamise võidulepääsule Venemaal 1917. aastal aitasid paljus kaasa parempoolsed vaimuinimesed, kes Euroopa sotsialistlikku heoluloolust põlgasid ja vihkasid. Sotsialiste toetas Venemaa Asutava Kogu valimistel 62% ja kommuniste 25%. Esimesed võinuksid pakkuda sõdadeta ja totalitarismiga maailma. Nõukogude ühiskond oli Nikolai Berdjajevi arvates vene õigeusu jätk, mis hävis koos kristlike väärtuste kadumisega. Ajaloo sellist käiku oli Karl Marx tõsiselt kartnud.

Ladina-Ameerikas on parempoolsed demokraatia ja rahva heolu seisukohalt läbi terve ajaloo nurjunud. Argentiinas, Brasiilias, Mehhikos, Tšiilis jt riikides on rahvas võimu usaldanud vasakpoolsetele.

Kurja südamega piibliaegsed juudid ütlesid oma südames, et Jumalat ei ole (Ps 10:4, 14:1). Kui kõnelema õpetatud gorilla Koko lausus, et pärast surma pannakse ta mullast auku, siis pooled meie kaasmaalased usuvad hauataguse

elu võimalikkusse, teadmata, et Piibli ja Koraani järgi nõutakse seal vaeste hing sisse rikastelt. Religioon on kümneid tuhandeid aastaid vana ühiskondlik institutsioon, mille eeldused on sünnipärased. See nõuab laste vastavat kasvatamist, luterlikus maailmas ka nende koolis harimist, rääkimata elust koguduses. Eestis on ses valdkonnas koletu lünk ja metsistunud maastik.

Läaneliku kristluse tule ja mööga pealesurumist on neis sündmustes osalenud kroonik Henrik detailselt kirjeldanud. Paganliku ohverdamise eest ähvardas orduajal tulesurm ja veel 18. sajandilgi vigaseks peksmine. Protestina pärisõrjuse vastu püsis esivanemate kultus koos hiieusuga ärkamisajani. Piiblis on loodusest juttu ainult paaril leheküljel, ning sedagi seoses ebajumalateenistuse ja lõpuaja ökokatastroofiga.

Õigeusk on loodust alati pühaks pidanud, mida me setode juures näeme. Praegu on õigeusk kirik Eestis suurima liikmeskonnaga kirik. Eestlus on aga lahutamatu luterlusest, keda on vaid alla 0,5% maailma kristlaskonnast. Kirik sai mõisnike teenimisest vabaks alles 1917. aastal.

Nõukogude võim vihkas usku raevukalt, kuna see nõudis Jumala, mitte kompartei tahte täitmist. 1957. aastal käis leeri 9200 noort, mis hiljem stabiliseerus 500-le. Rahvast oli julgustanud Siberisse saatetud amnesteerimine (1955) ja kohanud Ungari iseseisvumiskatse verine mahasurumine (1956), sest ÜRO ja USA ei osutanud vähimatki toetust. Seetõttu valiti siin kohastumine. Usklikel oli keelatud kõrgkoolis õppimine ja tähtsatel ametikohtadel töötamine. Nii pidas 1969. aastal religiooni kasulikuks vaid 4%

rahvast (samapalju ihkas tagasi „vana vabariiki“), kahjulikuks kümme korda enam (K. Vimmsaare). Aktiivseteks usklikeks jäi 5% elanikest, peamiselt tõrjutud ja pensionärid; selline hulk oli väiksem N. Liidus.

Usuline ärkamine sai hoo sisse tänu Rahvarinde liikumisele. 1990. aastal ristiti 18 000 ja leeritati 12 000 inimest. Pastorid

VASTUTUS: Jüri Ratase valitsus jandit kestnud väljasuremise ünnas. See nõuab rahva tugevat tuletamist. Foto Stenbocki Maja Facebook

paljastasid surnuaedadel peetud massiüritustel raevukalt kommunismi kuritegusid, vaadates läbi sõrmede uuele sündivale ülekohtule. Parempoolsed kirikumehed lootsid, et sotsiaalne šokk koos vaesuse ja meeleheiteliga toob rahva kirikusse. Läks nii nagu alati Eesti ajaloo – inimesed hakkasid rohkem jooma ja abi otsiti ebausust. Uue nähtusena levis narkomaania. Kõrget spirituaalsust pakkusid idamaised usundid, kuid rahva pühadusetunne lahtus. Nüüd

Toompea Haridusseminari kohtumisest peaministriga

10. veebruaril toimus kümne Toompea Haridusseminari liikme tunniajaline kohtumine peaminister Jüri Ratasega. Peaminister oli tuttav enamiku staažikate liikmetega, sest Riigikogu maaelukomisjoni juures ja toel töötanud seminaris oli Jüri Ratas korduvalt osalenud. Neist eriti oluline oli 2013. aasta jaanuaris toimunud koosolek päevakorrana „Eesti Vabariigi põhiseaduse mõte ja sätted ning süvenev rahvastikukriis“, millest tollane Riigikogu aseesimees Jüri Ratas osa võttis.

JAAK UIBU,
Toompea Haridusseminari
asutajaliige

Eesti rahvastikku iseloomustavad kahanemistrendid. Mõni märkab, teine mitte, kolmas, kelle silmaring piirdub Tallinaga, ei taha kuulda. Paljud on ammu käega löönud.

Kuulus majandusteadlane J. M. Keynes (1883–1946) on sidunud madala sündimuse majanduslangusega. Ta kirjutas: „Ülerahvastus on muidugi halb, kuid depopulatsioon on veelgi hullem ja juhitamatum.“

Ka Eesti majandusanalüütikud peavad demograafiat üheks majanduse kasvu mootoriks. Seda ütles nt Peeter Koppel Postimehes. Just nimelt: demograafia on majanduskasvu üks juurtest. Ülerahvastatud ja saastatud

Maad ei päästaks, kui kaob üks miljon. Pigem ahvatleb meid Eesti ülesanne välja töötada vaimsest kultuurist lähtuv elulaad, mis pakub teistelegi maaedele eeskujut.

Teaduse funktsiooniks on ettenägemisvõime ja kohustus ühiskonda teadvustada ohtudest. Seda on Toompea Haridusseminari jõudumööda või, õigemini, – üle oma jõu, ka teinud.

Tänu J. Ratasele jõuti sügiseses koalitsioonileppes rahvastikukriisi tunnustamiseni Eestis. Samuti on Eesti rahvaarvu suurendamine selgelt sõnastatud valitsusliidu tegevusprogrammis ühe põhieesmärgina. Vaevale oleks see õnnestunud ilma Jüri Ratase osaluseta ja Rein Ratase eeltõtta Riigikogu Eesti rahvastiku toetusrihma esimehena.

Nüüd kogunesime selleks, et vaadata, kuidas edasi.

Kohtumise laual olid seminari ettepanekud rahvastikukriisi ohjamiseks, mis saadeti peaministrile 19. detsembril 2016 rahvastikukasvuga seotud institutsioonide ellukutsumiseks. Tõuke andis Riigikantsleist tulnud vastus teabenõudele: „*Riigi Teataja andmetel ei ole elanikkonna juurdekasvu eest vastutamatist sätestatud mitte ühegi asutuse pädevusena.*“ Arvame, et selles avaldub seadusandlik tegematajätmine.

Õiguskantsler vastas meie päringule: „*Põhiseaduslikkuse järelevalde korras on võimalik vaidlustada vaid mõne normi põhiseadusele vastavus.* [---] *Rahvastikuprobleemile lahenduse leidmine on rahva man-*

daadiga Riigikogu ja Vabariigi Valitsuse ülesanne.“

Kohtumise ajaks oli lõpusirgele jõudnud Riigikogu rahvastikukriisi probleemkomisjoni loomine, mida P. Ernits nimetas „Põhiseaduse preambula komisjoniks“. On selge, et kaotatud aastate tasategemiseks probleemkomisjonist ei piisa, vaid vaja on luua abinõude süsteem, sealhulgas täitevvõimu esindava peaministri rahvastikubüroo, samuti rahvastikuseminarid valitsusasutustes ja ülikoolides. Viimased varustaksid ideedega probleemkomisjoni ja rahvastikubüroo, kuid ei vajaks finantseerimist. (Argumentina peaks toimima, et Toompea Haridusseminari ei ole 20 tegevusaasta vältel veel keegi rahastanud.)

Peaministri rahvastikubüroos võiks esialgu olla vähemalt paar töötajat, kelle väljaõppe poliitilises demograafias saaksime kaasa aidata. Nendele ettepanekutele ootasime peaministri seisukohta kohtumisest.

Peaministri reaktsioon meie ettepanekutele oli väljapeetud – vilunud poliitikuna rõhutas ta neid asju, mida uus valitsus-

koosseis on juba tegemas ja Riigikogu hääletamas – rahvastikukriisi probleemkomisjon, vanemahüvitise paindlikumaks tegemine, peretoetuste tõus. Muidugi oleme selle panuse poolt, aga soovisime kohtumisest

Rahvastikubüroo loomine peaministri juures on veel uudne mõte. Saime kuulda, et vahest järgmise aasta alguses oleks see võimalik, aga idee vajab veel osapooltega kooskõlastamist. Võimalik, et alustada saab osakoor-

JAAK UIBU:

Tänu Jüri Ratasele jõuti sügiseses koalitsioonileppes rahvastikukriisi tunnustamiseni Eestis. Samuti on Eesti rahvaarvu suurendamine selgelt sõnastatud valitsusliidu tegevusprogrammis ühe põhieesmärgina.

saada ka tagasisidet oma konkreetsele ettepanekule peaministri rahvastikubüroo osas. **I. Raigi** repliik täitevvõimu kohustusest rahvastikupoliitikas aitas selles kaasa. Samuti **H. Vitsur** leidis, et rahvastikupoliitikas kogenud ametnike värbamine oleks vajalik.

musega ametikoha täitmisest peaministri büroos. Valitsusasutustes rahvastikuseminaride käivitamine huvitas peaministrit ja ta lubas oma kaasabi kontakti hoidmisel haridusministriga, et jätkata idee realiseerimist. Põhimõtteliselt on toetanud selliste seminaride käivitamist

on kirikulisi vähem kui nõukogude ajal, annetajaid koguni 16(!) korda vähem. Rahva enamik järgib uut vaimsust, mis seab Jumala kohale inimese ega vaja Lunastajat. Ülimaks vooruseks on senini patu tuumaks peetud ülbus (*hybris*).

Euroopale ammu omane ilmalikustumine muutis usu hingesoppides olema-

innukamalt otsitakse pühakirjast tuge oma tahtmistele, seda vähem hoolitakse sotsiaalküsimustest ja seda enam levivad „piiblivõõndis“ vägivald ja rüvedus, sh alaealiste abordid ja suguhaigused. Parempoolsed piitsutavad valusasti omaenda loodud pahesid. Samas on edu teoloogia toonud mitmete rikkust ja paljudele rõõmu, mõni on saanud terveks.

Muistse India loobumine budismist individualistliku hinduismi kasuks muutis nad kaitsetuks muslimite kallaletungide ees, kes kehtestasid seal oma täieliku ülemvõimu 742. aastaks. Vabaduse taastas vasakpoolne India Rahvuskongress 1948. aastal. Ühiskondlikust nõudev mahajaana budism on Hiinale, Tiibetile, Jaapanile ja Vietnamile poliitiliselt kasulikud olnud. Lubades usku vahetanutele maksuvabastust, tegi islam iidsetel kristlikel aladel puhta töö. Koraan eitab Jeesuse ristisurma, kuigi see on ajalooline fakt.

Darvinismi hukutav mõju

ei seisnenud niivõrd meie loomse päritolu tuvastamises kui bioloogilise olemisvõitluse ülekandmises ühiskonnale, kus eluõigus on vaid kõige kohastunumatel. USA Teepartei meelet on töölisel ja teenindajal alamklassina jobud (*chavs*), kes ei vääri tervisekindlustust. Uut arusaama olemisvõitlusest näisid kinnitavat ka maailmasõjad ja revolutsioo-

nid. Inimene on ainus loom, kes hävitab oma liigikaaslast ning naudib nende piinu ja kannatusi, seab ohtu elu plaanil Maa. Eestit iseloomustab kiusukultuur.

Uusreaktsionäärid arvavad, et keskajal püüdesid kristlased ja muslimid Jumala poole, kuigi tol ajal peeti õndsusvääriliseks üht inimest tuhandest. Renessans, reformatsioon ja Suur Prantsuse revolutsioon on viinud Euroopa allakäigule (Tamm, Vikerkaar 2016, nr 11). Kodanlik kord muutis piiritu kasumiiha ja egoismi kogu rahvale paratamatuks ja üldinimlikud väärtused pidid nende ees taanduma. Kui inimeste vajadused on väikesed ja mõõdetavad, siis ihad on lõputud (Z. Bauman). Kapitalism sünnitab mahajaana budism on Hiinale, Tiibetile, Jaapanile ja Vietnamile poliitiliselt kasulikud olnud. Lubades usku vahetanutele maksuvabastust, tegi islam iidsetel kristlikel aladel puhta töö. Koraan eitab Jeesuse ristisurma, kuigi see on ajalooline fakt.

Richard Dawkins sedastas, et inimene on oma geenide pime tööriist, ja Francis Crick näitas, kuidas meie ajudes sünnib vaba valiku illusioon. Head geenid avalduvad muidugi heades tingimustes. Kui varem elasid sõja, nälja ja katku üle kõige vitaalsemad isendid, kellele jäi rohkesti maad ja karja, ning võim soosis rahvastiku taastootmist, siis praegu on Eestis vastupidi – rahvas vananeb ja noored lahkuvad.

Stuart Kauffman leiab, et keskkond ja isereguleerimine on looduslikust valikust tähtsamad, aga enam ei peeta õigeks neid omavahel vastandada. Kristlikkuse peanõudeks on ennastohverdav armastus agaape (Ro 13), mida maailm ei tunne.

Neoliberaalsel revolutsioonil

õnnestus, kõik turul kaubaks muutes, tühistada Vana Testamendi kümme käsku koos Kristuse armastuse käsuga (Jh 13:34; Mt 22:37-40), nõudes üht: ole edukas! Milton Friedmani moraal, mille järgi inimesi ei tohi aidata pole kaugel soovist – las vaesed hukuvad. Kui ellujäämise nimel tuleb võidelda või põgeneda, hävivad kõrgemate tundmuste võimalused kortisooli toimel juba hormoonide tasemel.

Erinevalt Soomest alustati Eestis uut elu solidaarsuse teadliku hävitamisega, sest ilma kapitalita üksikisik on abitu, kartes kaotada kõik. Nii kadus kõlblus. Riigi paljaksriisujad jaotasiid rahva kaotajateks ja kasusaajateks. Tekkisid teravalt eristuvad klassid, kihid ja huvigrupid. Kõigi seniste valitsuste prioriteediks on olnud eliidi huvide kaitsmine. Esialgne majanduslik edu tulenes varem muidugi välismaalastele, allahinnatud kroonist ja palgavaesusest, mis sundis laste saamisest loobuma. Pere planeerimisel arvestatakse järeltulijate toimetulekuvõimalusi. Paljude pensionäride inimväärne vaesus saab tulevikus vaid

süveneda. Kumbki neist ei anna rahvale tulevikuks lootust.

Traditsioonilise perekonna lõpp tuli 1995. aastal, kui lahutati rohkem kui paari mindi. Kolm aastat hiljem langes sündimus – 1,3 last naise kohta – kõigi aegade madalaimaks. Kuigi praegu lahutatakse toonase abiellumise juures kaks korda vähem, sünnib 2/3 uutest ilmakodanikest väljaspool abielu. Laste ajus võib olla taandunud empaatia ja süütunde eest vastutava prefrontaalse korteksi mõju. Levivas perevägivaldas on süüdi pigem piinav teistest vaesem olemise pingest kui mehed, kelle eluiga on naiste omast keskmiselt üheksa aastat lühem. Nendega elus võrdluseks raha saamiseks tahabki mees kõrgemat palka teenida. Vähesed naised lepiksid võrdõiguslikkuse nimel oma kaasa või kaaslaste palga alandamisega.

Inimesele pakub võime koos tegutseda suurema eelise kui mõistuse. Eestlaste rahvuslik üksmeel avaldub peamiselt laulupidudel. Alati toimib nationalism – parempoolsete ammu ära proovitud mürgine relv poliitilises võitluses.

Jüri Ratase valitsuse peauksanne on veerand sajandit kestnud väljasuremise ümberpööramine ellujäämise suunas. See nõuab rahva tugevat toetust ja pimedat enesekeskust ületamist. Kui inimeste vahelised horisontaalsed suhted on korras, saab paika ka nende vertikaalne suhe jumalaga. See on viimane võimalus.

Presidendi valimiskogu väheneb kolmandiku võrra

Eesti Vabariigi presidendile on ette nähtud erinevaid rolle. Presidendi ametivande järgi on president erapooletu ja õiglane põhiseaduse valvur, kes esindab Eesti rahvast ja Eesti Vabariiki. Seni on see siiski tähendanud pigem tseremoniaalset rolli.

MIHHAIL KORB
riigihalduse minister

Siim Kallas ütles intervjuus 25. veebruari Eesti Päevalehes, et ta ei näe praegusel kujul presidendil olevat mõtet ning et peaminister ja president peaksid olema ühes isikus, keda valib rahvas. On ka neid, kes arvavad sootuks, et Eesti võiks olla kuningriik oma kuningaperega (Kalle Kulbok Öhtulehes 10.03.2003). Mina olen arvamusel, et presidendi rolliks on olla sümbol ja visionäär, kes näitab suunda. Lennart Meri tõi välja ühiskonnas olevaid kitsaskohti ja Arnold Rüütel oli näoga rahva poole. Sel põhjusel meeldis mulle Kersti Kaljulaidi kõne vabariigi aastapäeval, kus ta andis mitu sõnumit näiteks demokraatia, kultuuri, riigireformi ja vägivaldala Eesti kohta, mille suunas ühiskond peab edasi liikuma. Loodetavasti president Kaljulaid jätkab sellel lennartmerilikul lainel.

Praegune president valiti 2016. aastal pärast seda, kui Riigikogus kolmes hääletusvoorus ja valimiskogus kahes hääletusvoorus jäi president valimata ning valimiskord pärast suurt pettumust valijameestest jõudis ringiga tagasi Riigikokku. Kahe nädalaga sai rahvas endale presidendi, kellel varasemal suuri teeneid rahva ees pole olnud ning kelle tuntust jäi pigem väheseks. Pole siis ime, et rahvale on president vähemalt ametiaja alguses võõras ja kaugel. Valimiskogus, mis koosneb Riigikogu liikmetest ja kohaliku omavalitsuse volikogude esindajatest, on nähtud suuremat demokraatlikkust ja rahva tahte lähedust, kuigi ka paljud omavalitsuste juhid hääletavad sõltuvalt parteijuhtide eelistustest. Haldusreform muudab süsteemi kardinaalselt. Oktoobris 2017, pärast kohalike valimisi, jääb senise 213 valla asemel alles ca 70 valda. See mõjutab nii valimiskogus olevate kohalike omavalitsuste esindajate arvu kui ka paratamatult suurendab erakondade mõju valimiskogus.

Toon selle protsessi ilmetamiseks natuke statistikat. 2016. aastal oli valimiskogu liikmeid kokku 335, kellest 101 olid Riigikogu liikmed ja 234 kohaliku omavalitsuse volikogude esindajad. 202 kohalikul omavalitsusel oli üks valijamees; Rae ja Viimsi vallal ning Võru, Kuressaare, Rakvere, Viljandi, Kohtla-Järve, Narva ja Pärnu linnal oli kaks valijameest. Tartul oli neli ning Tallinnal kümme valijameest. Kohaliku omavalitsuse volikogu esindajate arvu paneb paika Vabariigi Presidendi valimise seadus. Kuni 10 000 hääleõigusliku kodanikuga vallad saavad valimiskogusse saata 1 esindaja, 10 001–50 000 hääleõigusliku kodanikuga vallad 2 esindajat. Kui hääleõiguslike kodanike arv jääb vahemikku 50 001–100 000, on vallal 4 esindajat, ning üle 100 000 hääleõigusliku Eesti kodanikuga vallad saavad 10 esindajat.

Omavalitsuste esindajate arv sõltub omavalitsuste arvust, seega vähendab Eestis käimasolev haldusreform ja valdade liitumine ka kohalike omavalitsuste osakaalu valimiskogus. Ligikaudsete arvutuste kohaselt jääks kohalike omavalitsuste esindajaid valimiskogus alles veidi üle saja, umbes 100–110. See tähendab, et kui 2016. aastal oli valimiskogus kohalike omavalitsuste esindajaid ca 70%, jaguneksid haldusreformi-järgselt kohad Riigikogu liikmetega enam-vähem pooleks.

Süsteemi on paratamatult vaja muuta. Küsimus on selles, kui palju ja mida muuta. Miinimum, mida tuleb teha, on muuta Vabariigi Presidendi valimise seaduse sätteid, mille järgi määratakse kohalike omavalitsuste esindajate arv valimiskogus. Presidendi valimise süsteemi muudatusi arutav koalitsiooni töörühm kaalub ka kolme esimese valimisvooru kaotamist Riigikogus ja presidendi valimise ülesande andmist otse valimiskogule.

Seejuures leiab töörühm, et volikogudest pärit valijamehi olgu vähemalt kaks kolmandikku. Selline variant oleks samm paremuse poole, kuid poleks siiski mitte päris see, mida oodatakse. Kui juba hakata presidendi valimise süsteemi muutma, siis teha seda üks kord, ja nii, et rahvas saab valida.

... – mis öeldi ja mõeldi

justiitsminister **U. Reinsalu** ja haridusminister **M. Reps**.

Toompea Haridusseminari seisukoht oli ja on, et pere-toetustest ja rahvastikukriisi probleemkomisjonist ei piisa. See tuleneb seniste aastakümnete praktikast. Seminari liige **Avo-Rein Tereping** oma kirjutistes Postimehes on rõhutanud, et demograafilised protsessid on juhitavad, kui nendega süstemaatiliselt tegelda. Komisjonid, bürood ja seminarid ei pane rahvaarvu kasvama, kuid nad võivad hinnata erinevaid meetmeid ja leida optimaalseid võimalusi. Muidugi on vaja ühiskondlikke protsesse tundvaid teadlasi ja teaduslikku uurimistööd, sest ilma põhjusi avastamata ei saa protsesse mõjutada. Siiani on riiklikus arsenalis kasutatud vaid üksikmeetmeid, mis tähendab sisuliselt ise-vooluteed, mitte süsteemset tegevust rahvastikukriisist jagusaamisel. Rahvastikualane analüütiline töö on **Ü. Vooglau** sõnul

tegelikult siiani tegemata. Probleemide avastamiseks ja sõnastamiseks on vaja vallata vastavaid teooriaid, metodoloogiat ja metoodikat. **J. Kaljuvee** oma sõnavõtus peatus Lennart Meri siiani realiseerimata ideel – *väikerahvaste ühendamisega oma vajaduste tagamiseks suurriikide keskkonnas*. Euroopa Liidu eesistumist saaks kasutada kongressi ettevalmistamiseks. Teineteisest sõltumata oli ka **I. Raig** sellest kirjutanud päev varem Postimehes. Seda ideed, mis ju kätkeks endas ka demograafiliste probleemide käsitlemist, peaminister toetas. Oleks vaja alustada sisulist koostööd teiste väikerahvastega, kelle eksistentiaalsed mured on sarnased Eestile.

T. Kuurme ja **T. Stewart** rõhutasid oma kodu tähtsust järglaste muretsemisel ja naisorganisatsioonide kaasmise vajadust demograafilise seisundi hindamiseks. See eeldaks valitsuspoolse struktuuri loomist, millest oli juba eespool rahvastiku-

büroo näol juttu. Praegu jäävadki Sotsiaalministeeriumi laste ja perede osakonna laste ja perede osakonna „käed lühikeseks“, sest nad tegelevad perepoliitikaga, mis on osa rahvastikupoliitikast. Need mõisted ei ole veel selgelt defineeritud ja see asjaolu põhjustas mittemõistmist meie kohtumiselgi. **T. Stewart** tõi välja Eestisse tagasipöördumise takistused, mis mõjutavad just haritud ja kõrge kvalifikatsiooniga eestlasi, kes on olnud nt täiendusel või lisaõppel – töökohad on parteistatud, konkursid näilised, hindamise kriteeriumiks ei ole sageli mitte kandidaadi ekspert-tase, vaid muud tegurid.

S. Roosma tõstas Muuga sadama plahvatusohtlike väetiseladude teema, kus põrkuvad elanike ohtus ja riigi ärihuvid. Küsimus on aastaid lahendamata, vaatamata kohtumisele eelmise peaministriga. **Jüri Ratase** oma abist ei keeldunud. Kohtumise laul oli veel vaagimiseks **mõned põhimõtted**, mille läbivaatamiseni

me ei jõudnud, sest aeg sai otsa.

Esitan need siinkohal:

* Rahvastikukriis puudutab kogu ühiskonda, seepärast peab probleemi kajastamine ja meetmete väljatöötamine olema üldrahvalik.

* Üksikmeetmetega kriisi vastu ei saa. Eri valdkondade rahvastikuseminarides tuleb selgitada välja need asjaolud (näiteks ülereguleeritud majandus), mis soodustavad või takistavad omarahvastiku taastet. Ettepanekute esitamiseks ja ärakuulamiseks/arvestamiseks tuleb luua tõhusamad kanalid.

* Eesti edu mõõdetakse rahvastikuga. Valitsusel ei ole mandaati alustada ressursimahukate suurrajatistega enne, kui rahvastiku kahane-mise on peatatud.

* Seadusandluses rakendada koheselt demograafilise mõju hindamist ekspertide osalusel.

* Rahvale on vaja, et riigimehed näitaksid oma perekonnaelus isiklikku eeskujut.

I. Raig võttis kokku pea-

TALLINNA TV

6. – 12. märts 2017

ESMASPÄEV, 06.03.

07:30 Info TV
08:00 Nädal +*
09:00 Linnaosa lood*
09:25 Kultuurimeeter*
09:55 Vintskapist soklini*
10:20 Nädal +*
11:20 Moisekatsi elohelü 2016. La Phoenix*
11:50 Kodupaik*
12:20 Põdra TV*
12:50 Pillimeeste klubi*
13:50 Teleturg
14:50 Draamaseriaal. Veresidemed 6/322
15:40 Draamaseriaal. Veresidemed 7/322
16:30 Rändur. Kokkade olümpia Lyonis*
17:00 Stiilistuudio*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Südasuve leegid 7/140 (Horvaatia, 2014) Parlamendi pooltund
19:05 Terve tervis*
19:30 TÄNA. Uudised
20:00 TÄNA +
20:30 Täna maailmas
21:00 Monitor
21:20 TÄNA. Uudised
22:00 Võitlaja (USA, 2011)
22:10 TÄNA. Uudised*
00:25 TÄNA +*
01:25 Täna maailmas*
01:40 Teleturg

TEISIPÄEV, 07.03.

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid 7/140*
09:55 Terve tervis*
10:25 TÄNA. Uudised*
10:35 Parlamendi pooltund*
11:00 Monitor*
11:40 Maagiline maailm*
12:20 Roheline vabariik*
12:45 Pikk vahetund*
13:15 Teleturg
14:40 Draamaseriaal. Veresidemed 8/322
15:35 Draamaseriaal. Veresidemed 9/322
16:25 Parlamendi pooltund*
16:50 Monitor*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Südasuve leegid 8/140
19:05 Kultuurinädal pealinna
19:30 Kodupaik
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +
21:00 Täna maailmas
21:20 Mõtlemes taas
22:00 Otse künnesse*
23:00 TÄNA. Uudised
23:10 Kultuurinädal pealinna*
23:35 TÄNA. Uudised*
00:05 TÄNA +*
00:35 Täna maailmas*
00:50 Teleturg

KOLMAPÄEV, 08.03.

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid 8/140*
09:55 Kodupaik*
10:25 TÄNA. Uudised*
10:35 Kultuurinädal pealinna*
11:00 Otse künnesse*
12:00 OTSE: LV Pressikonverents
12:30 Mõtlemes taas*
13:10 Piik Maailma. Hiina*
13:40 Teleturg
15:10 Draamaseriaal. Veresidemed 10/322
16:00 Otse künnesse*
17:00 LV Pressikonverents*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Südasuve leegid 9/140
19:10 Meedia keskpunkt
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +
21:00 Täna maailmas
21:20 Gordioni sõim
21:50 Dokumentaalfilm. Bernie Ecclestone (BBC, 2014)
22:20 TÄNA. Uudised
22:30 Krimiseriaal. Tabaja (BBC, 2015) 3/8
23:25 Meedia keskpunkt*
00:15 TÄNA. Uudised*
00:45 TÄNA +*
01:15 Täna maailmas*
01:30 Teleturg

NELJAPÄEV, 09.03.

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid 9/140*
09:55 LV Pressikonverents*
10:25 TÄNA. Uudised*
10:35 Meedia keskpunkt*
11:25 Gordioni sõim*
11:55 Dokumentaalfilm. Bernie Ecclestone (BBC, 2014)*
12:25 Pillimeeste klubi*
13:25 Teleturg
15:00 Draamaseriaal. Veresidemed 11/322
15:50 Draamaseriaal. Veresidemed 12/322
16:40 Meedia keskpunkt*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised

18:10 Draamaseriaal. Südasuve leegid 10/140
19:05 Roheline vabariik
19:30 Pikk vahetund
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +
21:00 Täna maailmas
21:20 Rahvaadvokaat
22:05 Tervisevõti. Dr Viktor Vassiljev
22:40 TÄNA. Uudised
22:50 Otse künnesse*
23:50 TÄNA +*
00:20 TÄNA +*
00:50 Täna maailmas*
01:05 Teleturg

REEDE, 10.03.

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid 10/140*
09:55 Tervisevõti. Dr Viktor Vassiljev*
10:30 TÄNA. Uudised*
10:40 Rahvaadvokaat*
11:25 Pikk vahetund*
11:55 Roheline vabariik*
12:20 Rändur. Kokkade olümpia Lyonis*
12:50 Teleturg
14:45 Draamaseriaal. Veresidemed 13/322
15:30 Draamaseriaal. Veresidemed 14/322
16:15 Rahvaadvokaat*
17:00 Pikk vahetund*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Südasuve leegid 11/140
19:05 Majad ajas
19:30 Kultuurimeeter
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +
21:00 Täna maailmas
21:20 Põdra TV
21:50 Taevariik UFOdega
22:20 TÄNA. Uudised
22:30 Peacocki saladus (2010)
00:00 TÄNA. Uudised*
00:30 TÄNA +*
01:00 Täna maailmas*
01:15 Teleturg

LAUPÄEV, 11.03.

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid 11/140*
10:00 Stiilistuudio
10:30 TÄNA. Uudised*
10:40 Terve tervis*
11:10 Kultuurimeeter*
11:40 Kodupaik*
12:10 Parlamendi pooltund*
12:35 Roheline vabariik*
13:00 Taevariik UFOdega*
13:30 Inimeste lood
14:00 Gordioni sõim*
14:30 Teleturg
16:15 Põdra TV*
16:45 Rahvaadvokaat*
17:30 TeTeVeke: Seiklus algab raamatust
18:00 TÄNA. Uudised
18:05 Majad ajas*
18:30 Teatrijutud
19:00 BBC loodussari. Meie erilised loomad 12/17
19:30 XV Pärnu Harmonica festival 2016. Gala 1/3
20:00 TÄNA. Uudised
20:20 Tallinna TVs tulekul
20:30 OMG TV
21:15 Draamaseriaal. Newsroom 13/25
22:10 TÄNA. Uudised
22:15 Itaalia miniseriaal. Tango vabadusele 1/2
23:55 Kultuurimeeter*
00:25 OMG TV*
01:10 TÄNA. Uudised*
01:30 Teleturg

PÜHAPÄEV, 12.03.

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:20 Tervisevõti. Dr Viktor Vassiljev*
08:55 Stiilistuudio*
09:25 Teatrijutud*
09:55 TÄNA. Uudised*
10:00 BBC loodussari. Meie erilised loomad 12/17
10:25 Monitor*
11:05 XV Pärnu Harmonica festival 2016. Gala 1/3*
11:35 Itaalia miniseriaal. Tango vabadusele 1/2*
13:15 Seiklus algab raamatust*
13:45 Teleturg
14:15 Otse künnesse*
15:15 Terve tervis*
15:45 Kultuurimeeter*
16:15 Mõtlemes taas*
16:55 Majad ajas*
17:20 TeTeVeke lastele
17:50 OMG TV*
18:35 Stiilistuudio*
19:05 Draamaseriaal. Newsroom 13/25*
20:00 Nädal +
21:00 Taevariik UFOdega*
21:30 Inimese mõde. Luuletaja Toomas Liiv
22:15 Sa ei tohi tappa! 4/12 (Itaalia, 2015)
23:50 Nädal +*
00:50 Inimese mõde. Luuletaja Toomas Liiv*
01:35 Teleturg

Tankid ja tudengid ja tuld kuningale

Kogu sügavaima lugupidamise man härra ooberstleitnandi ja tubli kirjaniku Leo Kunnase vastu tuli mõnel mehel mõte teha ennast lolliks ja mängida natuke tugitoolikindralit. Või kohvikustrateegi.

JÜRI PINO
kirjanik

Goril oli sellise pealkirjaga karikatuur. Kõhnade kasimata kaeltega ahelsuitsetavad pudelipõhitüüpi prillidega tüübid käibivat sõda kohvikus arutamas. Kohe näha, et need juba teavad, kuidas sõdima peaks. Kuigi pole selgelt lipu all ära käinud. Mina ka ei ole, niisiis võib ammu naerma hakata. Samasugune tuutu. Et edasi, läbimurdele, mis te passite seal kaevikus! Lühidalt: pane vasakuga ja tee rutem! Tobe, eks?

Mõni mees teeb nüüd ennast veel tobumaks ja tunnistab üles, et pole härra ooberstleitnandi raamatut veel läbi lugenud. Aga ma teen seda kindlasti. Seni toetun oma jora ajades neudusest läbi käinud mõlemale esimesele peatükile, nii heale variandile kui ka pahale. Mõlemas raketid, kahurid, tankid mängus. Ootamatult sõjaks minevad õpused naabri poolt.

Lisan enda kaitseks, et kuigi tänu sünniaastale ja ülikooli pääsemisele õnnestus portjankadest pääseda, miskipärast see militaaria on noormehele alati südame ligi olnud. Võimalik, et see on alaväärsuskompleks; teate ju ütlemist, et see mees pole õige mees ja nii edasi.

Kaega. Keegi õelus sõjaajaloolane, oli see nüüd lugupeetud John Keegan või veel õelam Martin van Creveld, on kirjutanud järgmist: Kindralid sõdivad sõdu, milles nad veel leitnandid olid. Seepärast lähevad need ikka tobdalt untu. Kõik ju voolab ja muudkui muutub. Virise vastu, palju tahad. Rüütlihärrad vihkasid ambe, mis nende pealuudest läbi löid. See tunnustati ju niivõrd ebakristlikuks relvaks, et omavahelistes kakelungides ei tohtinud pruukida. Aga ikka pruugiti. Alati võis ju mingi omapoolse õigus-tuse leida. Püüdes mitte liiga palju keerutada, võib leiutada teab mis vidina, aga selle toimimine tuleb kindralitele ikka üllatusena. Soldatitele niikuinii. Tormakas 19. sajand pakub

rohkesti näiteid. USA kodusõja kindralid ei jaganud, kuidas Minnie kuul on teinud vana ustava musketi kaugemalt võtvaks ja andnud mõtte sihkule. Ei ole midagi, minge ikka pataljonide ja kolonnidena peale, ikka et kui silmavalgeid juba näed, siis

seada, et kus on need talud, kust siga virutada, või külapeekesed, kust saab sigarette ja medikamente. Üritaks nüüd kuskile jõuda. Kaega, milles venelased kuulsad on. Peale neile tavaliselt ette heidetavate pahede. Males.

ju, eks – üldine hõõrdumine. Unustage ometi igasugu lipud. Mehed peavad süüa saama, neil peavad kuivad jalad olema, siin ei aita loosungid ega vaimustus. Sõdur on titt, ütles juba Švejk. Sõdur on suhkrust, ütles Hispaania kodusõja aegne anarhistlik kindral Durutti, vihm sulatab ta ära.

On olemas üks sihuke tore raamat – „Tulekul on anarhia”, kus autor nimega Robert D. Kaplan ühes artiklistest kirjeldab USA eriususte mingit aastapäeva, noh, aktust. Esimestes ridades siis muidugi erilised lugupeetavad vanad tegijad. Hüppasid D-Dayl, kolasisid kuskil džunglites. Suured koledad härvakaaltega tätoikaid täis vanamehed. Tagapool kuulab hinge kinni pidades veteranide heietusi uus põlvkond. Kes Kaplani sõnul näevad välja nagu „viimase kursuse tudengid, kes on juhulikult heas füüsilises vormis”. Mõnel on veel prillid ka. Nullklaasidega küll tõenäoliselt. Neid ei märka, tänaval pead ei pööra, üldiselt pigem rõhutatult natuke nohiku moodi.

Nüüd kujutlege tankimürina, tulelöögi, raketite ja pommide asemel, et ühel kaunil päeval tuleb sihukesi studente, sihukesi Šurikuid Moskva rongiilt paras punt. Kõigil viisad ja süütud ilmed. Võtavad kuskilt... varempeidetud tarkikud ja panevad neist treppidest üles. Ongi kohe Stenbocki maja ja Riigikogu kiviga visata. Ega sadamast ka kaugel ole, seal ei oska keegi kahtlustada kampa kaineid kalevipoegi. Paar politseinikku, kes neid justkui turvavad, pole vist mure. Esimene rühm – valitsus, teine ja kolmas – parlament.

Seltsimees Mauser lauale ja: et nüüd oleks NATO-st kohe välja astunud, mida seal edasi võibki tahta, kirjutage alla, vajutage. Tuhtimatele võib rohelist pastakat ju näidata. Kuidas keegi. Enda puhul küll kindel ei oleks, et taoks rohelist nuppu või 30 korda järjest. Lootes ehk, et tegu halva sonimisega. Seltsimees Mauser on üle 100 aasta üliveenev olnud. Enam-vähem kombes. Tuld kuningale. Kaitseväge pangu relvad maha, mingi laiali. Liitlased hakaku koli pakkima, lennumasinad tehku kiire lennuplaan Lääne suunas. Ning kõik on samahästi kui seaduslik, sõjaseaduslik. Tahate, võtke järjekordse lõmp-sina.

EESTLASTE ESIHIRMUTAJA: Mõõdunud aasta lõpul ilmunud Leo Kunnase haarav, kuid mustades toonides dokumentaalromaan „Sõda 2023“ pakub lugejatele verd, higi ja pisaraid. Foto Scanpix

kogupauk ja täagid. Picketti rünnak, näiteks. Heh, ma olen sellel kuupäeval sündinud, kargas järsku ja mõttetult pähe. Dreyse tagantlaetavad püssid surusid jalaväe esimesena porri

Oli kunagi sihuke üsnagi tuntud ja levinud ja väga vana lauamäng. Milles võiduks vaja vastase kuninga matistamist. Mitte tüütut nottimist, need partiid ei ole kaunid. Kõige ilu-

Unustage ometi igasugu lipud. Mehed peavad süüa saama, neil peavad kuivad jalad olema. Siin ei aita loosungid ega vaimustus.

kõhuli. Colt oli üldse võrdsustaja. Aga pihta ei saadud kunagi kohe. Pigem virin, et nii pole aus. Nagu britid kurtunud 1940. aastal, et kurikuulsa 88-mm kahuriga nende tanke lasta pole aus sport – need on teil, saksmannidel, ju õhutõrjena kirjas.

Tahtmata teid mõttetu targutamisega tüüdata – kardetavasti on siin maal paljudel pea kinni umbes viimases sõjas. Kangelaslik kaitse Sinimägedes ja kõik see muu. Üleüldine partisansõda, metsavendlus ja kõik see muu. Viimase kohta võib sapit-

sam on muidugi „karjapoiss” ehk matt kolmandal käigul. Mis õnnestub vaid lapsepõlves. Niisiis.

Küsimus on, kas me võime eeldada, et venelased tahavad uuesti läbi sõdida 1944. aastat. Noh, et tankid ja kae, jahvati taha ubivad kahurt, muidu uraa. Tülikas. Järelevo seisukohast õudusunenägu, tagalaohvitseride enesetappude arvu järsk tõus. Et kuidas sellele Armatale-Heratale kütus kohale toimetada, jube hullumaja. Kogu muu rauakolu, mis ikka läheb katki – vene värk

Kallid erakonnakaaslased!

Palume teie abi, et aidata meie erakonnakaaslast Eldi Rõžovat, kelle poeg Elvis suri ootamatult Barcelonas ja kellel ei ole võimalik katta kulusid, et tuua poeg kodumaale. Iga väiksemgi abi on teretulnud Eldi Rõžova kontole, mille number on EE242200001106670045.

Keskerakonna Lääne-Virumaa piirkond

Kohtumised Tartus!

Reedel, 3. märtsil kell 14 saame raekoja saalis kokku Riigikogu liikme Krista Aruga.

Teisipäeval, 7. märtsil kella 10–12 nõustab abivajajaid Keskerakonna Tartu büroo jurist Asta Liivak. Teenus on tasuta. Info ja registreerimine tel 55682756.

Pakutakse armastuse helisevaid õppetunde

Armukadeduse tango, vaikne vanaaegne valss, kerge kevadine fokstrott – need on vaid mõned näited sellest, mida pakub naistepäeva-kontsert „Armastuse eri varjundid“ laupäeval, 4. märtsil kell 19 Mustamäe kultuurikeskuses Kaja. Esinevad trio „Romanss“ (pildil) ja Alina Sakalouckaya napoli mandoliinil.

Koos publikuga uuritakse erinevaid tundevarjundeid. Ja kus mujal oleks neid veel rohkem, veel sügavamaid, veel kirglikumaid kui vene romanssides! Ootuspäraselt meeletute ja igatsevate seas on ka üllatavaid arendusi, näiteks laulus „Petke mind“ („Обманите меня“) palub noor tegelanna kogenud ökonadandit, et too annaks talle hea õppetunni ja petaks teda, sest niikuinii tuleb elus pettust kogeda, aga siis oleks noor naine juba karastunud ega saaks niipalju haiget. Kõlavad sellised hitid nagu „Vaid kord elus

on selline kohtumine“ („Только раз бывает в жизни встреча“) ja „Kuuvalgel ööl“ („Ночь светла“). See kontsert tuleb nagu elu ise. Kui erinevad tunded saavad läbi elatud, lõpetatakse lauludega „Sära, mu täht!“ ja „Taas laulan“ – lootust ja helgust ka läbi valusa elukogemuse. Kolmest lauljannast koosnev ansambel, kel-

lest üks mängib ka klaverit, võtab sel õhtul lavale kaasa mandoliinivirtuoosi. Alina on hinnatud just oma kauni lüürika ja lõpuni läbitunnutatud soolode tõttu. Kindlasti tuleb see väga nostalgiline õhtu. Aga las olla! Kuulus maailmasõdade-aegne kirjanik Remarque on öelnud: „Vahel on täiesti vajalik lasta endast üle voolata hiiglasuurel sentimentaalsuselainel, milles kogu ettevaatus ja hea maitse kuulsusrikkalt põhja lähevad. Pärast võid siis enda kuivaks raputada ja iseenda üle naerda.“ Tehkem seda! Millal siis

veel, kui mitte laupäeval enne naistepäeva! Naistele on piiratud koguses vabapääsmeid ja meestele on piletid hinnaga viis eurot müügil vaid Kultuurikeskuses Kaja iga päev kell 10–20.

Heili Vaus-Tamm, Tallinn-Mustamäe

Riiklik autasu Taavi Rõivasele – milleks küll?

Vabariigi aastapäeva puhul endine peaminister Taavi Rõivas pälvis Vabariigi Presidendilt Riigivapi teise klassi teenetemärgi. Esialgu oli mul tunne, et see anti nagu kompensatsiooniks: Sinu elutöö on tehtud, Taavike, ja selleks, et tunneksid end paremini selles kastis, kuhu viisatakse mahakantud nukud, anname Sulle ka autasu. Sellega oleks võinud kuidagi nõuski olla, kuigi ta ju oma tööd, pehmelt öeldes, hästi ei teinud. Tegelikult ei saanud üldse hakkama. Autasustamisega võinuks leppida, kui ta tõesti olekski pensionile läinud, aga Taavi on ju noor mees. Kui ennast parandab, võib veel midagi ehk ka ära teha. Vähemalt teoreetiliselt ei saa Taavit veel maha kanda ja hinnaalandust teha. Aga selle autasuga tehti talle liiga! Sest anti

märku: oled nii vilets vend, et ega sa enam millekski ei kõlba. Säh, võta oma aumärk ja ära enam suuri poisse tüüta! Kui hakata mõtlema, kas Taavi tegelikult oli oma autasu väärt, siis vastus on: EI! Ma ei räägi ainult Reformierakonna igasugustest jamadest, mis Taavi juhtimisel kinni mätsiti; alates Autorollost kuni Tallinna Sadama ja uute parvlaevade saagani. Lisandub veel kõrge kuuse otsast sülitamine Euroopa Komisjoni peale Estonian Airi juhtumil. Ja ehkki paljud asjad olid likku pandud juba enne Taavi tulekut, oleks ta võinud tõhusalt kõikidele jamadele pidurit tõmmata. Õigemini, see oleks olnudki tema tööülesanne, aga ta ei saanud sellega hakkama.

Mille eest siis autasu? Kas ka selle eest, et eiras sundüürnike õigustatud nõudmisi saada riigi poolt tekitatud ülekohtu eest kompensatsiooni? Või korruptsioonihõngulise Arsenalikeskuse eest? Või maksumaksja raha eduka kulutamise eest igat liiki õhusõidukite rentimisele? Või selle eest, et otsustas Tallinna TV välja visata valitsuse pressikonverentsilt? Või seepärast, et ei pidanud lisaks sundüürnikele inimesteks kedagi, kes pooldas Keskerakonda või ka teiste parteide neid poolehoidjaid, kes polnud oravatega ühel nõul?

Heiki Veidebaum, Keskerakonna liige Tallinnast

Sisekaitseakadeemia kolimine Narva pole mõistlik

Oli väga tore, kui sügistelvel õnnestus Keskerakonnal jõuda lõpuks koalitsiooni. Vabariigi Valitsus muutus tegusaks, asjad hakkasid liikuma. Paraku ei ole kõik asjad liikunud reaalsust arvestavalt. Haldusreformiga on nii nagu on: tahame ikka parimat, aga välja tuleb kas nüüd just nagu alati, aga kas just kõige paremini? Kindlasti on ka valitsuse liikmetel piinlik omavalitsusi vägisi liita, eriti selliseid, kus elanikkonna arvukuse kriteeriumid on täidetud (näiteks Keila linna liitmine ümberkaudsete omavalitsustega, kuigi kriteeriumid on täidetud nii ühtedel kui ka teistel). Samas võiks ju ise hakkama saavatel omavalitsustel lasta edasi tegutseda, ükskõik kui suur või väike ta on. Mandriinimestel tekis kindlasti küsimus: miks meresaares tehakse erandeid, aga näiteks Pala vald kuidagi erandit ei tohi saada?

Omaette halenaljakas probleem

on Sisekaitseakadeemia Narva kolimine. Seda asja on veeretatud nagu kuumat kartulit juba aastaid. Isegi Kuku raadio saates märkis saatejuht, et nii kui IRL pääseb valitsusse, nii see teema kohe üles kerkitab. Õnneks on kaine mõistus rumalaid otsuseid seni suutnud vältida, ja see kõrgkool on jätkuvalt Kase tänavas. Aga surve on suur, ja eriti ühe sellise partei ministri poolt, mille parteireiting aina langeb, ja järgmistel valimistel see seltskond ilmselt enam parlamenti ei pääsegi.

Miks on nii hirmsasti vaja hästi toimivat kooli viitsutada?

Kui räägitakse regionaalpoliitikast, siis on antud juhul tegemist täieliku populismiga, sest enamik spetsialiste Narva ilmselt ei randa, ja kasvõi juba seepärast kannataks nii kooli reputatsioon kui ka õppekvaliteet. Ainult lihtsameelne võib ajada sellist juttu, et võtame kohapealt uued õppejõud ja täidame kooli kohalike noortega. Pealegi võib päris kindel olla, et Narva elanikud ei hakka sajakonna kursandi pärast eesti keelt paremini rääkima; pigem on reaalne oht, et hoopis kursandid muutuvad rohkem venekeelsemateks. Akadeemia praegused tudengid koguni 85-protsendiliselt ei poolda õppeasutuse Narva viimist ja väidavad, et kui kolimine oleks juba toimunud, poleks nad asunud sinna õppima. Rektor Katri Raik ütles ühes raadiosaates õigesti, et regionaalpoliitiliselt oleks kindi parem ehitada Narva korralik ujula ja staadion.

Kui vaadata kogu seda protsessi, siis tavainimesele jääb kindlasti mulje, et mõnele tegelasele on seda kolimist kohe hirmsasti vaja. See ajab vägisi mõttele, et küllap on tegemist mingi üsna korruptiivse plaaniga. Sõbrad saaksid Narvas kohe ehitama hakata ja Tallinnas asub Sisekaitseakadeemia ju väga magusas kohas, kus pärast platsi vabanemist oleks võimalik kõvasti ja kiiresti „arendama hakata“. Sellel erikomisjonil, kes nüüd valitsuse juurde loodi,

tasuks asjale läheneda ka sellest vaatevinklist. Meil on väike riik ning varem või hiljem ujuvad kõik seosed nagunii välja.

Ka rahalisel osal pole väike roll. Nagu 20. veebruari Õhtulehes märgib Riigikogu rahanduskomisjoni liige Aivar Sõerd, on senini teadmata, kui palju see kolimine raha võtab. Ja kui isegi mingi summa lõpuks kuskil välja ilmub, siis tuleks see kohe kahega korrutada, sest seesuguste tegevuste juures ei mäletata ühtegi juhtumit, kus oleks eeldatava eelarvega välja tulnud.

Muud ohud

Üks 20. Augusti Klubi liige viitas Õhtulehes ohule, et Narva kolimise korral võib meie ohvitserkond hoopis venestuda, tudengitest rääkimata. Ja üks meie naaberriik jälgib nagunii neid protsesse, mis Eestis toimuvad, ega jätta ühtegi võimalust kasutamata (Õhtuleht, 16.02.2017).

Lõpuks – miks meie valitsusele on just Tallinn pinnuks silmas? Meedias on ju räägitud ja kirjutatud, et näiteks Tartus tegutses 22% kõigist meie ametnikest, kuigi selles linnas elab vaid 7% Eesti elanikest. Isegi Ida-Virumaal on juba praegu tööl 6% ametnikest, mis on tüki rohkem kui Harjumaal. Kui valitsusele läheb regionaalpoliitika üldse mingit moodi korda, siis tuleks ju hoopis Tartust alustada, kus ametnike hulk kolmekordselt ületab proportsio-

naalse hulga. Võib-olla annaks hoopis suurema efekti, kui Tartu Ülikool või ERM kolida Narva? Sellist „linnukese“ pärast tegutsemist taunis isegi meie president.

Tore on vähemalt see, et siseminister on hakanud asjale reaalselt läheneda, sest kolimisraha eest võiksid hoopis õpetajad palka juurde saada või saaks paremini toetada puuetega inimeste tugiteenuseid. Alles kirjutati ju, et puudega lastel tuleb tugiteenuste järjekorras pikalt oodata. Samuti vajab paremat rahastust meie arstiabi. Tegelikult on meie toredal riigil palju muidki ja märksa olulisemaid kohti, kuhu raha paigutada.

Ametite Tallinnast väljakolimise idee

on tegelikult juba eos surnud, sest inimesed väljaspool Tallinna ootavad pikisilmi mitte ametniku kohti, vaid selliseid töökohti, kus ka Maali ja Ants hästi hakkama saaksid. Seega peaks valitsus rohkem tegelema investeeringute leidmisega, kui mõttetute kolimiste organiseerimisega. Ehitage Narva korralik ujula, ja küllap Narva inimesed tänavad teid selle eest.

Muuseum, olen esivanemate kaudu Narvaga tihedalt seotud ja mulle läheb korda kõik see, mis Narvas toimub, aga praegust „lahmimist“ ma küll ei saa õigeks pidada.

Tenno Sivadi, Keskerakonna asutajaliige

Tallinn 10130,
Toom-Rüütli 3/5,
Kesknädal

Armastab, ei armasta...

Nii püüdsid neid kunagi karikakra kroonlehtede abil oma silmarõõmust aru saada. Kuidas aga praeguses infotulvas terasid sõkaldest eraldada? See on küsimus, mis kipitab Aadu-onu keelel ja meelel.

Onu hakkas koolipingis pükse kulutama president Pätsi valitsemisajal ja on näinud ka suure idanaabri baaside Eestisse rajamist. Naaberriigi juhtkond sääresidemetega punaväelaste toel välistas iseseisev-olemise. Meenutagem intsidenti Poola allveelaevaga või Helsingi pommitamist siinsetest baasidest. Nüüd kaklevad arvamusliidrid karvade lennates, püüdes meile selgeks teha, kas Konstantin oli reetur või pühak. Onu kesised mäluksurud ei võimalda võrrelda Pätsi kirujate ja meie ahjusooja presidendi arvustajate arvukust; ta on aga veendunud riskialdi mehe teenetes Eesti iseseisvumisel. Selle energia, mis mälestusmärkide-teemal õhku lendab, võiks tulusamalt kasutada hariduse ja majanduse arendamisel, eesseisva pooleaastase EL juhtoina-rolli ettevalmistamisel.

Erakondade põhimureks on kohalikud valimised. Piirkondades käib äge sebumine truualamlike paikaseadmisel ja isemõtlejate tõrumisel. Iga asjaline esitab oma arvamust ainutõena, teisitimõtledjad väärivat tuleriita. Tavavalija valibki libekeele või jätab üldse valimata. Haldusreform heidab ukse taha hulganisti kontorirotte, kellel puudub ettevõtluses töötamise kogemus. Ja ega tööd pakkuvaid ettevõtteid kõikjal ümbruses pole, eriti nende kvalifikatsioonile sobivaid. Maavanemadki kandideerivad, lootes volikogu esimehe troonile potsatada. Nende edulootust suurendavad paljude seniste asjameeste korruptsiooniprotsessid.

Kikkiskõrvu kuulates tundub meie korruptsioon siiski olevat lapsemäng, võrreldes laias ilmas toimuvaga. Riigijuhid astuvad tagasi, presidendi- ja kantslerikandidaatide senine tegevus ei kannata päevavalgust. Suurkorporatsioonid otsivad kõrvalteid maksude vähendamiseks, mõjutavad riikidevahelisi suhteid. Riigijuhid püüavad kõikvõimalike vahenditega oma võimu põlistada. Onu Aadu meelest tundub idapoolsetele rahvastele sobivatki diktatuur – riiklik või religioosne. Olematu keemiarelva põhjendusel suruti Saddam keldrisse ja seal tapalavale. Püüti kehtestada sealsetele rahvastele sobimatut läänelikku demokraatiat, ka meie poegade verrega. Praegust kaost ei mõista keegi seal kõrvaldada. EL-i pürgiva NATO riigi Türgi valitseja jälitab kogu maailmas islamidiktatuuri kehtestamise vastaseid, samal ajal sõdib koos Venemaaga Süüria pinnal. Nüüd ähvardavad ka jänkikid oma maavaed sinna viia. Venemaa ja NATO väed taplevad käsikäes kolmanda riigi aladel! Onu maamehelik mõtlemisviis haistab järjekordset Afganistani, seal sõdisid küll mõlemad eri aegadel.

Euroliidu areng paneb kukalt sügama, sest paljukiidetud ühtsus mõraneb. Rumeenia president püüab rahvast suukorvistada ja oma trooni põlistada. Meie oravateski kujunes pika võimuloleku jooksul ainutõe-tunne ja arvamus, et nemad jäävadki Eesti riigi nabaks. Võimulolijate tellitud ekspertide arvamusel olid (ja on) ikka tellijale meelepärased, võimaldades õigustada ekslikke ettevõtmisi. Ju selline leivaisale meelepärane pakkumine kuulub inimloomuse juurde. Edaspidi tuleks otsuste langetamisel tugineda erapooletute teadus- asutuste asjatundjarühmade soovustele meie majanduse, sotsiaalsuure ja kodanike julgeoleku kindlustamiseks. Võimu teostama tuleks kutsuda asjatundjaid, mitte piirduda sinna trügivate universaalsete parteifunktsionääridega. Praeguses segases rahvusvahelises olukorras on omad tugevad jalad eluliselt olulised.

Meie tavaelu on muutunud liiga murevabaks ja inimesed paiskavad oma energia ülejäägi pseudoprobleemide tekitamiseks. Ikka tuleb millegi vastu võidelda, midagi ära keelata... Mõistlikum oleks siin järgida rahvatarkust: kus viga näed laita, seal tule ja aita! Karusloomakasvatus lõpetada, loomsed toidud olgu tabud, energiatiivikud on saatana jne. Meie korilastest eellasedki sõid juurikate ja pählite kõrval mõnuga tõuke. Metsatulekahjus hukunud loomade liha mekkimine innustas neid imelisi toiduallikaid otsima ja ka nahka ihukatteks kasutama. Kõik see on olnud kooskõlastatud looduse areng ja hoopis loomupärasem kui praeguses sünteetikavaljlas elamine. Meie tuleviku kujundajad kuulutavad juba ammu, et onuealised võivad veel oma eluõhtu veeta riigi toel, tulevased eakad pühkigu suu pensionist puhtaks, kui just hulganisti väljamaist tööjõudu sisse ei tooda. Samal ajal ei õpi ega tööta 18,4% õrnemast soost ja 11,8% mehehakatistest noort, kokku 30 tuhat! Paras iga õppida sobivat eriala või juba õpitud töö rakendada ja ka perekonna loomisele mõelda (mitte vanemate kulul).

Vabaühendused võiks oma energia suunata noorte kodanike kasvatamisele ning selsuunalise riikliku poliitika ja ühiskondliku mentaliteedi kujundamisele. Seni kõlavad vaid üleskutsed teavitada 4–8aastast, kes laulda ja tantsida armastavad ja oskavad. Kuidagi ühekülgne on see laste ja noorte arendamine.

Neid ja teisi onu Aadu mõtisklusi tähendas üles Einar Lepp

Nädala juubilar EDWARD KENNEDY 85

Elas kord rikas kaupmees, kellel oli neli poega. Kaupmehel oli unistus, et tema poegadest saaksid kuningad. Selle unistuse nimel polnud tal oma poegadele mitte millestki kahju. Kõik vennad olid äärmiselt heatahtlikud, abivalmid, targad ja tagasihoidlikud ning neid seati kuningriigis kõigile eeskujuks – ühesõnaga, isa au ja uhkus. Kohalik kuningas, kellele Jumal polnud lapsi andnud, pärandas pärast oma surma kuningriigi meie kangelastele. Lähedalasuvus laanes elas aga kuri nõid, kellele see üldse ei meeldinud, sest tal oli endal poeg, kellest ta oli tahtnud kuninga pärija teha. Nõid pani kaupmehe perele peale hirmsa needuse, mille kohaselt kõigil kaupmehe järeltulijatel hakkab olema kinnisidee kuningaks saada, kuid kõigile neile toob see soov vaid õnnetust ja surma. Ja nii juhtuski: vanim poeg langes võitluses kohutava draakoniga veel enne kuningaks saamist. Järgmine vend hukkus kurja nõia saadetud mõrtsuka noole läbi, olles vaid mõni aasta valitsenud. Kolmas vend ei pääsenud mõrtsuka käest. Järele jäi vaid neljas vend, kõige noorem, kõige ilusam ja kõige targem. Tema pääses enne kroonimist vaid ime läbi surma kühkust, tehase lepingu verejanulise draakoniga, kellele ta ühe kauni karjusenei lõunasöögiks tõi. Draakon avaldas talle, vastutasuks magusa kõhutäie eest,

nõia needuse saladuse, ja nii elaski kaupmehe noorim poeg kõrge vanaduseeni, olles kogu elu kuninga kantsler. Öösiti, eriti täiskuul, vaevas teda nõia needus ja ta tundis vastupandamatut tungi iga hinna eest troonile pääseda, kuid see soov jäi vaid õiseks luupainajaks – oli ta ju neljast vennast kõige targem.

Ja tõesti, just nii – muinasjutuna – võib Kennedyte suguvõsa loo kokku võtta, kuna see tõepoolest sarnaneb muinasjutule. 22. veebruaril 1932 sündinud Edward (Ted) Moore Kennedy oli Joseph P. Kennedy ja Rose Fitzgeraldi noorim, üheksas laps. Joseph-seenior oli omal ajal üks Ameerika edukamaid börsimaaklereid ja investoreid. Tal oli ideaalne nina kõigi perspektiivsete projektide peale: tegutses panganduses, seisis Hollywoodi hälli juures, kauples kuiva seaduse aegu alkoholiga, kuid tema peamine kirg oli poliitika. Ja seepärast pani ta kogu oma jõu poliitilise klanni loomise, ning kasvatas kõiki oma poegi mitte lihtsalt poliitikuteks, vaid presidentideks. Vanima poja Joseph Jr Kennedy poliitikukarjäärile tegi lõpu Teine Maaailmasõda, kus too lennukiga alla kukkus. Peale järgmise poja, John F. Kennedy tähe kustumist 1963. aastal Dallas, kus too mõrvati vaid kolm aastat pärast presidendiks valimist, võttis teatepulga üle kol-

Foto: Vikipeedia

mas poeg Robert, kuid ka tema tapeti ühe oma kampaaniakõne ajal 1968. aastal.

Jäi üle viimane – Edward. Ted oli lausa sündinud orator ning kolmest vennast-poliitikust kõige ilusam ja sportlikum, pealegi poliitikuna kõige andekam. Tema presidendiks valimine peale vendi Roberti

surma oli praktiliselt otsustatud, kui mitte noor daam nimega Mary Jo Kopechne – üks Tedi assistentidest, „boileriruumi tüdrukust“, poleks seda ära rikkunud. 1969. aasta 18. juuli hilisõhtul kogunes Edwardi valimiskampaaniaga seotud seltskond Chappaquiddicki saarele ühte villasse pidutsema. Olles korra-

likult vägijooke tarbinud, kutsutol ajal juba „sügavalt“ abielus Ted olev Mary Jo oma autosse, et sõita mere äärde „täiskuud vaatama“. Kas oli süüdi liigne alkohol, Mary Jo ilu või tõesti mingi „nõia needus“, igatahes ei tulnud Edward auto juhtimisega toime, ja paarike sõitis sillalt alla jõkke, kus Edward päästis oma üliväärtusliku elu, kuid Mary Jo vähemväärtuslik elu katkes 28. eluaastal.

Kennedyte klann pani mängu kogu oma mõjujõu, et Mary Jo surmaga seotud skandaal summutada, kuid kõigest hoolimata ei suudetud ajakirjanikke vaikima sundida, ning prokurör oli kohustatud kriminaalmenetlust algatama. Ted'ile mõisteti kaks aastat vabadusekaotust tingimisi, mispeale poliitik esines televisioonis avaldusega, kus tunnistas end süüdi selles, et koheselt ei teatanud juhtunust politseile. Mary Jo vanematele maksti kopsakas kompensatsioon ning mõne aja pärast ei tuletanud juhtunut enam keegi meelde.

Pärast seda sündmust oli kriips peal Edward Kennedy presidendiambitsioonidel, kuid mitte tema poliitikukarjääril. Ted oli pea 47 aastat Ameerika Ühendriikide Senatis Massachusettsi osariigi poolt valitud senaator. Edward Kennedy võis julgelt pidada üheks Ameerika mõju-

võimsamaks poliitiliseks niiditõmbajaks. Kes teab, võib-olla on tõesti osaliselt õigus neil, kes leiavad, et Mary Jo juhtum muutis Edwardi suhtumise elusse ja poliitikasse ning tema elutööks kujunes võitlus vaeste ja rõhutute eest. Võitles ta ju igasuguste diskrimineerimiste vastu, põhinegu need siis rassilisel, soolisel, ealisel, religioosel või rahvuslikul erinevusel. Kogu oma senaatorikarjääri vältel üllitas ta rohkem kui 2500 seaduseprojekt, millest mitusada said seadusteks. Peamiselt tegeles ta meditsiini-, sotsiaal- ja haridussfääriga. Ta võitles USA vägede Vietnamis viibimise vastu ja nendesamad vägede Iraaki viimise vastu. Ta oli ka üks peamisi armeenia lobiste – maailma suuremaid armeenlaste õiguste kaitsjaid. Just Edward Kennedy oli see mees, kes tõi avalikkuse ette kõigile tundmatu mustanahalise poliitiku, hilisema USA presidendi Barack Obama.

Jääb üle vaid imestada, milline peab küll olema „katus“, et aastakümnete vältel säilitada selline mõjujõud „herilasepesas“, ning samas poolehoid lihtrahva poolt – ja seda kõike vaatamata Mary Jo juhtumile ja mitmele hilisemale seksiskandaalile. Edward Kennedy lahkus siitilmast 25. augustil 2009.

Ivari Vee

Milline tuleb märts Eestis ja maailmas?

Elu muutub pikkamööda; nii ka horoskoop, mis jälgib seda. Uraan on endiselt Jääras vastasseisus Jupiteriga, mis näitab, et maailma parlamendid, peaministrid ja presidendid uuenevad ning parlamendid ja presidendid hakkavad vastu võtma uusi seadusi. Märtsikuuks on Uraan ja Jupiter jõudnud aspekti Pluutoga, mis näitab sellesarnase protsessi jätkumist, mida alustas USA presidendiks valitud Donald Trump. Vabakaubandust hakatakse piirama ja ilmselt minnakse jälle üle protektsionismile. Samas on oodata ka teiste majanduseaduste muutmist.

VILLU PÕLDMA
astroloog

Kuna seekord on tegu muutustega aadlikklassis, kus ühed aadlikud võetakse maha ja teised pannakse asemele, siis on arvata ka kohtumõistmist mõnede valitsejate üle, sest paistab, et nüüd on saabunud aeg, kus „Saturn õgib oma lapsi“, sest Saturn paneb ainult aadlikklassi kuuluvaid inimesi ehk „oma lapsi“ kõrgetele ametikohtadele. Ja nüüd toimub nende kukkumine ametikõrgusest. Neile aadlikele on saabunud tõeline „maailmalõpp“, kus nende suurim Boss nad hülgab. See ongi aja-loomilise filosoofia põhipostulaat. Muidugi on loota, et nende uute seaduste alusel tuleb lähemas tulevikus maailmamajandus kriisist välja. Vastu võetakse uued (vanad) majandust muutvad protektsionismiseadused, et korporatsioonide mõju majandusturul vähendada. Seda näitab endiselt Saturni ja Uraani hea aspekt. Aga enne suuremat tulevikumuutust hakkab Euroopa Liit 2018. aastal pödemä euro-

kriisi. Mars liigub oma endisest asendist ära, ja sõjakolled „töötavad“ täie võimsusega ainult märtsi alguses, siis tekib väike vaikuseaeg. Ka protestiaktisioonid on intensiivsed märtsi algul, hiljem need veidi vaibuvad. Looduskatastroofid ebastabiilse loodusega riikides jätkuvad ja nende arv kasvab, sest kogu kosmiline seis on uue maailmakorra lävel ja muudatused looduses lähevad sellega kaasa. Kuna Jupiter ja Uraan on vastasseisus, näitab see tormide ülekaalu. Neptuun, mis endiselt Kalades, tahab jõgede voolu muuta külalusliku vee arvel. Lund on ennenägematutes kohtades.

Eestis õnneks jõudis Uraan heale positsioonile ning märtsis toimuvad seaduslikud muudatused on Eestile ja ka Eesti rahvale kasulikud. Paistab, et need muudatused puudutavad eelkõige meditsiini, haigekassat ja haiglaid. Kahjuks on need muudatused osalisel, aga hea seegi. Vaatamata sellele, et Eestis on majandus veidi tõusnud, on siis-

ki oodata märtsist alates majanduse seisakut, sest Saturn jõudis sellisesse asendisse. Eestit hakkab kummitama rahapuudus igal alal. Võimalik, et selline defitsiit sunnib valitsust tegema samme aadlikklassi vastu ja rahavoolusid ümber suunama. Seni on 26 aasta jooksul Eestis kehtestatud vabakaubanduseaduse alusel raha voolanud ainult aadlikklassile ja neid tohtult rikastanud. See rahva vaesumine oli täiesti seaduslik. Tuleb sooritada uus „mõisate reduktsioon“, ja praegu paistab, et see on osaliselt võimalik. Mars on paigast liikunud ja märtsis ei tule vastasseisu, seega Eestis on vähem valitsusevastaseid manifestatsioone. Jüri Ratas ja tema valitsus jätkab märtsis rahulikult, miskit ei ole teda ennast ega valitsust häirimas. ERR jätkab veel vanal suunal, kuna ta esindab Rootsi aadlike seisukohti ja poliitilist suunda saaliõiguse alusel. Vabaerakonnal jätkub kriis, aga mõne aasta pärast on oodata edukamat aega. EKRE parim ja edukaim aeg hakkab märtsis taanduma, kuna valitsus tegut-

EKRE edukaim aeg hakkab astroloogi sõnul märtsis taanduma, kuna valitsus tegutseb paljuski EKRE eesmärkide kohaselt ja võtab selle au endale. Fotol EKRE korraldatud tõrvikurongkäik Vabariigi aastapäeval. Foto: Youtube

seb paljuski EKRE eesmärkide kohaselt ja võtab selle au endale. Mart Helmel seisavad aga paremad ajad ees. IRL-i pöördelised ajad on möödas ja IRL läheneb jälle oma võimu järgmisele kõrgpunktile. Neil ongi sõlmitud väga kasulikud võimulepingud. Reformierakond on praegu oma tühjas augus ja uued perspektiivid on veel väga kaugel. Uued esimehed ja peasekretärid ei saa praegu midagi olukorra parandamiseks teha. Keskerakond jätkab sellel aastal edukalt. Muutused on küll juba toimunud, aga mõningad eba-meeldivad ajad on veel tulemas,

sest kõik muutused pole veel lõpuni läinud. Edgar Savisaare positsioon liigub paremuse suunas, aga tal tuleb veidi oodata, kuni Jupiter tema raske olukorra lahendab.

Toomas Hendrik Ilves saab omad vitsad kätte alles 2018. aastal. Praegu küll noritakse tema kallal, aga sellel ei ole tagajärgi. Sotside juhtfiguuri Jevgeni Ossinovski poliitiline tegevus saab lõpliku tagasilöögi alles juunis. Märtsis on ta edukas, temaga koos ka tema erakond.

Proua President on sidumas

just praegu end lepingutega, mis muudavad tema karjääri juba tuleval aastal.

Euroopa Liit läheneb pika sammuga oma täieliku kriisi ja uuendamise suunas, aga sinna lõplikku punkti on veel viis aastat aega. Hea, kui ta märtsis oma asjadega toime tuleb, sest siit tulevad veel positiivsed otsused.

Venemaal on poliitilise suuna muutumise pööre toimunud ja riik tõepoolest taotleb sanktsioonide kaotamist. Märtsis toimuvadki Venemaa poliitikas otsustavad sammud, mis teatud asjades viivad Venemaa seisundi paranemisele.

USA liigub oma täieliku majandusliku ja poliitilise pöörde suunal, aga sinna ta jõuab alles järgmisel aastal. Praegu märtsis on ta viimas läbi muudatusi suhetes teiste riikidega, ja see protsess jätkub ka edaspidi. USA vahetab oma partnereid ja sõlmib uusi liite. Suuremate majanduslepingute sõlmimine on ka veel ees.